

de TALEN

Jaargang 128

Nr. 1 - januari 2012

*128 Jaar toonaangevend tijdschrift
in talen en vertalen*

ALGEMEEN

- 3 **Uit de Pers**
32 **Dagboek van een taalliefhebber**

FRANS

- 4 **Kamperen bij de boer**
Vertaling Nederlands-Frans
8 **Connaissez-vous Paris?**
Vertaling Frans-Nederlands
10 **Vertaalwedstrijd 2012**

DUITS

- 11 **Metropolen aan de Noordzee**
Vertaling Nederlands-Duits
14 **Fleisch frisst Land**
Vertaling Duits-Nederlands
16 **Richtig oder falsch**

SPAANS

- 18 **Las apuestas en Internet disparan los casos de ludopatía entre los jóvenes de Granada**
Vertaling Spaans-Nederlands
23 **Microplastics**
Vertaling Nederlands-Spaans

ENGELS

- 25 **Afrika in de wereld**
Vertaling Nederlands-Engels
29 **Toon Tellegen**
Vertaling Engels-Nederlands
31 **Poëzievertaalwedstijd – Uitslag (vervolg)**

Geachte abonnee,

Wij vinden het plezierig te kunnen melden dat De Talen dit jaar blijft verschijnen. Er zijn (net) genoeg abonnees om te kunnen doorgaan. Ook ontving de redactie veel steunbetuigingen en loftuigen. Overigens blijft de situatie wel zorgelijk. Wij hopen dan ook dat u met ons de nodige inspanningen wilt verrichten om anderen te interesseren voor ons blad, dat in het Nederlandse vakbladenspectrum toch wel een unieke positie inneemt. Veel meer vertalers zouden zich ervan bewust moeten zijn dat de opgaven in De Talen een plezierige manier vormen om de vertaalvaardigheid te verhogen en de geest te scherpen.

Wij wensen u een vertaalrijk en voorspoedig 2012!

Namens de redactie,

Ben van Nugteren,
uitgever

COLOFON

Redactie:

Algemeen: drs. M. Lemmens, Kalverhof 57, 6241 CZ Bunde;
drs. H. Stam, George Marshallstraat 14, 6836 KW Arnhem.

Frans: drs. Hetty van der Huizen, dr. Melchiorlaan 8,
1901 KE Castricum.

Duits: dr. J. van Megen, Van Stiphoutstraat 1,
6561 EX Groesbeek.

Spaans: Conchita Alegre Gil, Hulkestein 15, 2804 EN Gouda,
Fennie Steenhuis, Galileïstraat 37, 2561 SX Den Haag

Engels: drs. Jan Klerkx, Duitse Poort 62-E,
6221 HJ Maastricht.

Aan dit nummer werkten mee:

Frans: Agnès Vincenot

Engels: dhr A.F. Parr MA; drs. M. de Ruijter

Uitgever:

TANDEM FELIX uitgevers

Inzending van opgaven:

Abonnees die schriftelijk werk ter beoordeling inzenden, dienen zich te houden aan de volgende regels:

1. Het werk moet voor de datum, genoemd aan het slot van de opgave, in het bezit zijn van de betrokken redacteur.
2. Op het in te zenden werk worden bovenaan naam, adres en pseudoniem vermeld; het pseudoniem moet op eventuele volgende bladzijden herhaald worden.
3. Eventuele vragen of opmerkingen worden geschreven op een apart vel, waarop ook naam en pseudoniem worden vermeld.
4. Het werk moet getikt of duidelijk geschreven worden op papier van A4 formaat, waarbij een marge van 3 cm moet worden aangehouden.

5. Wanneer voor speciale gevallen een persoonlijk antwoord gewenst wordt, sluit men een geadresseerde en gefrankeerde enveloppe in.

6. Het ingezonden werk wordt niet teruggestuurd.

Abonnementen:

De Talen verschijnt tien maal per jaar.

De abonnementsprijs bedraagt €135,-.

E-mail abonnement €120,-.

Losse nummers €15,-.

(excl. verzendkosten buitenland).

Groepsabonnementen €245,-

Abonnementen gelden telkens vanaf het eerstvolgende nummer. Reeds verschenen nummers zijn op aanvraag leverbaar en worden u, vergezeld van een factuur, toegezonden. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij zij schriftelijk worden opgezegd voor **1 december**.

Abonnementenadministratie en marketing:

Uitgeverij Tandem Felix,

Postbus 122, 6573 ZK Beek-Ubbergen.

Telefoon 024-3234986.

E-mail: info@tandemfelix.nl.

www.tandemfelix.nl.

ISSN 0922-1166

© Copyright 2012. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en / of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het volgende nummer verschijnt rond 10 februari 2012

Landelijke bibliotheek voor e-books

Nederlandse overheid wil een landelijke bibliotheek in het leven roepen voor digitale boeken. Volgens staatssecretaris Halbe Zijlstra van Cultuur moet ieder lid van een openbare bibliotheek hiermee toegang krijgen tot digitaal leesvoer. Met de zogenoemde 'digibieb' komt er een gezamenlijke digitale infrastructuur voor alle bibliotheken. Dit is volgens Zijlstra efficiënter dan wanneer elke bibliotheek zijn eigen digitale collectie moet aanleggen. "Je ziet in de media-uitgaven bij de bibliotheken nu al een verschuiving plaatsvinden van fysiek naar digitaal", legt de staatssecretaris uit. "Die ontwikkeling is onomkeerbaar. Daarom is het goed dat bibliotheken de handen ineenslaan en zich samen richten op de toekomst." Het Rijk heeft zo'n 15 miljoen euro beschikbaar voor de infrastructuur, het beheer en de doorontwikkeling van de digitale bibliotheek. Daarnaast wordt er nog eens 15 miljoen euro uit het Gemeentefonds getrokken. Volgens Zijlstra moeten alle Nederlandse bibliotheken eind 2012 op het netwerk zijn aangesloten. (bron: digitallife)

Inkomensonderzoek Vlaamse vertalers

De Vlaamse Auteursvereniging (VAV) voert momenteel een langlopend onderzoek naar het inkomen en de sociaaleconomische situatie van auteurs in Vlaanderen. In een eerste fase waren de literaire auteurs aan de beurt, tijdens de tweede fase lag de focus op vertalers. De meest opvallende cijfers uit het onderzoek. De respondenten zijn opvallend hoog opgeleid: 90% behaalde een universitair diploma. 79% van de respondenten kan niet rondkomen met de inkomsten uit zijn of haar literair vertaalwerk, de helft onder hen zou dat wel willen. Een vertaler in hoofdberoep ontvangt volgens onze respondenten gemiddeld 1.352 euro netto per maand voor zijn of haar literair vertaalwerk, of 787 euro netto per maand zonder subsidie. Vertalers in hoofdberoep die ook niet-literair vertalen ontvangen gemiddeld 9.662 euro netto per jaar voor niet-literair vertaalwerk. Zij hebben een gemiddeld maandelijks inkomen van 1.784 euro netto, of 1.483 euro zonder subsidie.

Alle geïnterviewde vertalers bevestigen dat literair vertalen leuk werk is, uitdagend en creatief. Maar voltijdse vertalers spreken over een haalbare workload van maximum 3 boeken per jaar, of ongeveer 200.000 woorden, weliswaar afhankelijk van de moeilijkheidsgraad van de brontekst en brontaal. Meer boeken vertalen zou betekenen dat ze te snel moeten werken, en dus inboeten op kwaliteit. Rekening houdende met de vaste woordprijs van 6,3 eurocent zou een voltijds literair vertaler jaarlijks maximum 12.600 euro honorarium kunnen ontvangen. Zonder het inkomen van een partner, subsidie en/of inkomsten uit ander werk is dit voor geen enkele vertaler haalbaar.

Alle respondenten hebben andere bronnen van inkomsten naast het literair vertalen. De meest genoemde zijn: een betaalde job naast het vertalen, vooral als ambtenaar of docent (55%), niet-literair vertaalwerk (39%), het inkomen van de partner (26%), pensioen (13%).

Zie verder: www.literairvertalen.org

Vertaalprijzen

De Nederlands Letterenfonds Prijzen voor de vertaler als cultureel bemiddelaar 2011 gaan naar Vincent Hunink (Latijn-NL), Bartho Kriek (Engels-NL) en Claudia Di Palermo (NL-Italiaans). Hiermee wordt zowel hun inzet voor de literatuur als de hoge kwaliteit van hun vertaaloeuvre bekroond. De drie winnaars ontvangen ieder een vrij besteedbaar bedrag van € 10.000. De prijsuitreiking vond plaats op vrijdag 9 december jl tijdens de Literaire Vertaaldagen in Amsterdam.

Groene Boekje

Over vier jaar komt er een nieuwe editie uit van het Groene Boekje. De spelling wordt niet gewijzigd, wel worden er updates doorgevoerd en nieuwe woorden toegevoegd. 'De editie van 2015 wil vooral die van 2005 updaten, de inconsistenties eruit halen en nieuwe, hedendaagse woorden toevoegen', legt professor psycholinguïstiek Dominiek Sandra uit in het huisblad van de Universiteit Antwerpen. Sinds 2005 krijgt de commissie vragen voorgelegd van taaladviesdiensten. De technische handleiding van de woordenlijst biedt in sommige gevallen geen uitsluitel. Mag je 'jesus christus' als vloek bijvoorbeeld zonder hoofdletter schrijven? Is 'Michelinster' met hoofdletter? Schrijven we 'compactcamera' aan elkaar? Onder de nieuwe woorden die in het Groene Boekje van 2015 worden opgenomen, zijn volgens het magazine van de Antwerpse universiteit hoogstwaarschijnlijk slowfood, kaas-en-wijnavond, barista, catchphrase, twitteren, tweet, tablet-pc, aan-uitknop, mojito en zumba. (Bron: Standaard)

Minder Engels in collegezaal

Les in het Engels moet op hbo's en universiteiten zoveel mogelijk worden voorkomen. Vooral het steenkolenengels dat sommige Nederlandse docenten gebruiken bij vakken waarvoor dat helemaal niet hoeft, is staatssecretaris Zijlstra (Onderwijs) een doorn in het oog.

Nijhoff prijs voor Denissen

Het Prins Bernhard Cultuurfonds kent de Martinus Nijhoff Prijs / Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs voor Vertalingen 2012 toe aan Frans Denissen. Hij ontvangt deze prijs van 35.000 euro voor zijn vertalingen van Italiaanse literatuur naar het Nederlands. De uitreiking vindt plaats tijdens de landelijke vertaalmanifestatie 'Nederland Vertaalt' op 25 februari 2012. Frans Denissen publiceerde in 1982 zijn eerste literaire vertaling uit het Italiaans; in 2011 verscheen zijn magnum opus, Gadda's *De leerschool van het lijden*. In de tussenliggende drie decennia produceerde Denissen een vertaaloeuvre van uitzonderlijk niveau. Tot zijn vertalingen behoren de middeleeuwse klassieker *Decamerone* van Giovanni Boccaccio, proza van vooraanstaande 20e-eeuwse schrijvers als Leonardo Sciascia, Curzio Malaparte en Umberto Eco, de modernistische meesterwerken van Carlo Emilio Gadda en de grootse poëzie van Cesare Pavese.

HS

Kamperen bij de boer

Le camping à la ferme aux Pays-Bas

Gelukkig nieuwjaar

Dank voor al uw goede wensen en wij hopen dat 2012 voor iedereen een goed en gezond jaar zal worden.
Agnès Vincenot en Hetty van der Huizen

1

Boerencampings zijn erg in trek. Dat blijkt uit de spectaculaire toename van het aantal kampeeders op boerderijen.

Le camping à la ferme est à la mode, comme le prouve la hausse spectaculaire du nombre de campeurs hollandais qui optent pour ce type de camping.

Variant

L'augmentation spectaculaire, aux Pays-Bas, du nombre de campeurs qui pratiquent le camping à la ferme permet de conclure que ce mode de camping y a de plus en plus la cote.

Titel: Deze keer geen lastige titel, het is alleen wel verstandig om elk misverstand uit de weg te ruimen en de lezer van de website al in de titel of desnoods in de eerste zin duidelijk te maken dat het om boerencampings in Nederland gaat. Verder is het beter om het niet te hebben over *paysans* maar over *agriculteurs* of *fermiers* omdat *paysan* meer dan het Nederlandse woord 'boer' een denigrerende bijbetekenis heeft. Het is *faire du camping à la ferme en Hollande* en niet *dans une ferme* want dit zou betekenen dat er in de boerderij zelf gekampeerd wordt.

Passabel maar wat minder vloeiend vanwege het gebruik van het werkwoord of het ontbreken van een lidwoord, zijn: *camper / camping à la ferme*.

Boerencampings zijn erg in trek: Het adagium indachtig dat Fransen variatie in woordgebruik belangrijker vinden dan Nederlanders, vertaalden sommige inzenders 'boerencampings' iedere keer door een andere term. Fout is het niet, maar organisaties en bedrijven hebben een voorkeur voor een praktische website met een duidelijke terminologie, dit om het potentiële klanten zo gemakkelijk mogelijk te maken. De geijkte Franse term voor 'boerencampings' is *les campings à la ferme*, de lezer weet dan precies wat er bedoeld wordt en dat is bijvoorbeeld bij *les campings ruraux* niet onmiddellijk het geval, het kan dan ook nog gaan om een gewone camping ergens op het platteland.

Goed zijn: *les campings à la ferme sont très populaires / ont la cote / sont très en vogue / sont très recherchés chez les Néerlandais / le camping à la ferme plaît beaucoup*.

Dat blijkt uit de spectaculaire toename: Het is mogelijk om net als in het Nederlands een nieuwe zin te beginnen en om 'dat' te vertalen door *cela*, dit kan echter alleen in combinatie met het juiste werkwoord. Zo kan *cela ressort de la croissance / l'accroissement spectaculaire* wel, maar *cela est prouvé par* niet; dit moet worden: *ce qui est prouvé par / ce que prouve*. Deze laatste twee vertalingen klinken echter net als *c'est ce que montre / révèle* wat zwaar en log. De mooiste oplossing is om er één actieve zin van te maken zoals in de twee redactionele vertalingen.

van het aantal kampeeders op boerderijen: *Du nombre de campeurs à la ferme*, kan helaas niet. Het Frans heeft hier meer woorden nodig dan het Nederlands, want *à la ferme* weglaten en alleen vertalen door *campeurs* is ook geen optie omdat het dan gaat over kampeeders in het algemeen. *Campeurs à la campagne* kan evenmin want dat zijn alle kampeeders die niet in de stad kamperen. Wel goed zijn: *l'augmentation spectaculaire du nombre de ceux qui font du camping à la ferme en est la preuve / le démontre*.

2

Voor veel boeren is het runnen van een camping inmiddels een serieuze bijverdienste geworden.

Et pour un grand nombre de fermiers la gestion d'un camping est devenue une substantielle source de revenus complémentaires.

Variant

Aujourd'hui, l'exploitation d'un camping constitue pour bien des agriculteurs un important revenu d'appoint.

Voor veel boeren is het runnen van een camping: Goede vertalingen zijn: *pour beaucoup de fermiers / pour de nombreux agriculteurs exploiter / gérer / tenir un camping représente / s'est avéré*.

inmiddels: Er is sprake van een beweging, een veranderende situatie, de boerencampings zijn nu meer in trek dan een aantal jaren geleden. Deze ontwikkeling kan weergegeven worden door te kiezen voor een werkwoord dat al een beweging uitdrukt (*est devenue*) en in dat geval kan de vertaling van 'inmiddels' eventueel achterwege blijven. Kiest u echter voor een werkwoord dat alleen de situatie van dit moment weergeeft (*constitue*) dan moet 'inmiddels' wel vertaald worden. *Aujourd'hui* is dan eigenlijk de mooiste oplossing, maar *entre-temps / entretiens / désormais* kunnen ook. *Actuellement* combineert goed met *représente* maar niet met *est devenue*; *est en attendant devenu* is meer spreektaal maar wel passabel.

een serieuze bijverdienste geworden: Boeren zijn zelden in loondienst en ontvangen dus ook geen *salair*. *Un à-côté*

blijft altijd een klein bedrag en daarom is de combinatie *un sérieux à-côté* of *un à-côté important* passabel maar wel een beetje eigenaardig. Goed zijn verder: *un sérieux gain / une ressource d'appoint non négligeable / d'importants revenus supplémentaires / important supplément de revenu / une activité qui permet à beaucoup de fermiers de se faire / se procurer un revenu d'appoint important.*

3

Boerencampings hebben een beperkt aantal sta- of verblijfplaatsen, door deze kleinschaligheid blijft de sfeer en de gemoedelijkheid behouden. Wel treft u er alle noodzakelijke voorzieningen aan zoals douches en toiletten.

Les campings à la ferme disposent d'un nombre limité d'emplacements pour de courts ou longs séjours, grâce à quoi l'ambiance est garantie conviviale. Et vous y trouverez néanmoins toutes les commodités nécessaires, telles que douches et toilettes.

Variant

La taille restreinte des campings à la ferme, qui n'offrent aux campeurs de passage comme aux saisonniers qu'un nombre limité d'emplacements, préserve une atmosphère de cordialité mais n'empêche nullement la présence de tout l'équipement sanitaire souhaité, tel que douches et toilettes.

Boerencampings hebben een beperkt aantal sta- of verblijfplaatsen:

Wat staplaatsen zijn is wel duidelijk, maar wat wordt er nu precies bedoeld met verblijfplaatsen? Zijn dit kant en klare tenten, volledig ingerichte caravans of een kamer met ontbijt? In ieder geval kan terminologie die een commerciële of grootschalige opzet suggereert, maar beter vermeden worden (*résidences / hébergement / logement*), de potentiële Franse klant is immers op zoek naar rust, ruimte en boerenlucht. Goed zijn: *ne comprennent qu'un nombre restreint d'emplacements* (niet *places*), *de courte ou de longue durée / d'emplacements de passage ou saisonniers.*

Door deze kleinschaligheid: Sommige inzenders vertaalden 'door' met *à cause de*, dat echter veelal gebruikt wordt als het om iets negatiefs gaat, terwijl *grâce à* gebruikt wordt voor iets positiefs: *et c'est grâce à leur petite taille / à cette taille à l'échelle humaine / à cette exploitation à petite échelle / à ces petites dimensions* of een heel andere oplossing: *permettant à ces campings de petite taille / et par cette petite dimension.*

blijft de sfeer en de gemoedelijkheid behouden: De eerste vertaling die Van Dale N-F voor 'gemoedelijkheid' geeft is *bonhomie*, dit is niet fout maar: *une atmosphère bonhomme / de bonhomie / bon enfant* zijn veel gebruikelijker. Goede vertalingen zijn: *que l'ambiance et la cordialité qui leur sont propres y sont préservées / qu'une ambiance simple et familière est assurée / l'ambiance et la convivialité restent intactes / c'est la raison pour laquelle l'ambiance reste simple et conviviale / gardant ainsi leur côté convivial et chaleureux.*

Wel treft u er alle noodzakelijke voorzieningen aan zoals douches en toiletten: Hier waren veel goede vertalingen: *douches et*

lavabos, les équipements nécessaires, y sont naturellement présents / vous y trouvez, il est vrai, / bien sûr / mais ne vous inquiétez pas, vous y trouvez / mais cela n'empêche pas que vous y trouverez tous les équipements nécessaires / tout l'équipement nécessaire / on y trouve pourtant / évidemment tous les sanitaires indispensables comme des douches et des toilettes / les douches et les W.-C..

4

Kamperen bij de boer is voor u en uw kinderen een onvergetelijke ervaring! Niet voor niets zoeken steeds meer toeristen tijdens hun vakantie rust en ruimte op het platteland.

Camper à la ferme sera pour vous et vos enfants une expérience inoubliable ! Ce n'est pas pour rien que de plus en plus de touristes recherchent pour leurs vacances le calme et l'espace qu'offre la campagne.

Variant

Ce sera une expérience inoubliable pour vous et vos enfants que de faire du camping à la ferme ! Ce n'est pas sans raison qu'un nombre croissant de touristes à la recherche de calme et d'espace vont passer leurs vacances à la campagne.

Kamperen bij de boer is voor u en uw kinderen een onvergetelijke ervaring!: Bij verwijzingen naar toekomstige gebeurtenissen is het in het Frans logischer om een toekomstige tijd (futur) te gebruiken, dus liever niet: *Pour vous et vos enfants, faire du camping à la ferme est une expérience inoubliable*, maar: *sera une expérience / un événement inoubliable, aussi bien pour vous que pour vos enfants.*

Een inzender vertaalde met: *il est une expérience inoubliable de faire du camping à la ferme pour vous de même que pour vos enfants.* Nu klinkt *de même que* al wat te plechtig voor deze context, maar dit plechtstatige effect wordt nog versterkt door *il est* gevolgd door een zelfstandig naamwoord. Deze wat gedragen constructie komt voornamelijk in literaire teksten voor en is eigenlijk een soort *mise en relief*, een manier om wat extra nadruk te leggen (Il est une chose que je ne ferai jamais, c'est abandonner mes enfants).

Een alternatieve oplossing is: *si vous décidez de faire du camping à la ferme, vous et vos enfants ne l'oublieront jamais*, maar denkt u om het voorzetsel, het is *se décider à en décider de.*

Niet voor niets zoeken steeds meer toeristen tijdens hun vakantie rust en ruimte op het platteland: Veel inzenders vertaalden 'tijdens' automatisch door *pendant*: *ce n'est pas un hasard si de plus en plus de touristes sont, pendant leurs vacances, à la recherche du calme et de l'espace que leur offre la campagne.* Hier staat echter dat de toeristen pas als ze eenmaal op vakantie zijn, op zoek gaan naar rust en ruimte op het platteland. In het Nederlands proeft u deze betekenis ook al enigszins, maar daar wordt er niet zo zwaar aan getild. Het Frans is hier echter preciezer en geeft de voorkeur aan: *pour leur vacances.*

'Rust' kan ook door *repos* vertaald worden, maar dan niet

cherchent du repos maar *cherchent le repos* en omwille van de symmetrie dan ook niet *de l'espace* maar *l'espace* (*cherchent l'espace et le repos*). Verder kunnen *la paix* en *la tranquillité* ook.

5

Het contact met de boer en het echte boerenleven is toch veel leuker dan kamperen op een grote, hypermoderne en commerciële camping met opgedrongen voorzieningen, als zwembaden en disco's.

Rencontrer un fermier et découvrir la réalité de la vie à la ferme, c'est / est bien plus agréable que de camper dans ces grands campings hypermodernes et commerciaux avec leurs inévitables piscines et discothèques.

Het contact met de boer en het echte boerenleven: Veel Fransen hebben een wat merkwaardige verhouding met het platteland. Aan de ene kant verlangen zij naar het rustige plattelandsleven met de daarbij horende 'produits et plats du terroir', maar aan de andere kant kijken zij ook op het platteland en haar bewoners neer. Deze tweeslachtige houding heeft ook zijn weerslag op de taal. Zo betekent *la vie de campagne* niet zozeer 'het leven op het platteland' maar heeft het veeleer een figuurlijke betekenis, leven als op het platteland, zoiets als leven in Luilekkerland, terwijl *la vie de ferme* vroeg ontstaan en hard werken suggereert. Bij de bespreking van de titel zagen we al dat *paysan(ne)* een voornamelijk negatieve connotatie heeft. De huidige belangstelling voor gezond en biologisch eten brengt daarin wel wat verandering, zo heeft *paysan* wel een positieve klank, namelijk gezond en lekker brood.

In deze tekst kunnen *vie paysanne* en *monde paysan* nog net, maar veel meer mogelijkheden met *paysan* zijn er niet. Het bijvoeglijke naamwoord *rustique* is al even lastig; alleen in combinatie met meubilair of woningdecoratie heeft *rustique* een positieve betekenis.

Verder zijn goed: *n'est il pas vrai qu'entrer en contact direct avec l'agriculteur et avec la vraie vie rurale / après tout, le contact avec le fermier et l'authentique vie de la ferme.*

is toch veel leuker dan: Goede vertalingen zijn: *c'est tout de même beaucoup plus sympathique d'entrer en contact / c'est là sûrement une expérience qui vous plaira beaucoup plus / est quand même plus plaisant / amusant.*

kamperen op een grote, hypermoderne en commerciële

camping: Drie bijvoeglijke naamwoorden bij één zelfstandig naamwoord zorgt toch altijd wel weer voor problemen. De vertaling van 'grote' *grand* of *vaste* moet voor het zelfstandig naamwoord en *hypermoderne* of *ultramoderne* en *commercial* of *mercantilisé* erachter. Alleen als u 'grote' door *géant* vertaalt, staat het achter het zelfstandige naamwoord (*camping géant, hypermoderne et commercial*). Eventueel mag de vertaling van 'commerciële' achterwege blijven omdat een grote, hypermoderne camping per definitie commercieel geleid wordt.

met opgedrongen voorzieningen, als zwembaden en disco's:

'Voorzieningen' kan niet vertaald worden door *commodités*, daarmee worden eerder sanitaire voorzieningen of horecavoorzieningen aangeduid. *Imposer* is een te sterke

vertaling voor 'opgedrongen', het is immers niet verplicht om van het zwembad of de disco gebruik te maken. *Indésirable* wordt eerder gezegd van iets wat tegen de goede zeden of gewoonten indruist en wekt de indruk dat zwembaden en disco's volstrekt verwerpelijke instellingen zijn. Nu bent u dat misschien ook van mening, maar het is toch verstandiger om het wat luchtiger te houden, bijvoorbeeld: *avec ses incontournables distractions comme les piscines et les discothèques* of anders: *avec des équipements envahissants comme / disposant d'équipements non demandés comme / muni de piscines et de discothèques dont vous n'avez aucunement besoin*. Passabel is *boîtes de nuit*, deze komen eerder in een stad voor dan op een camping.

6

Ontdek de authentieke sfeer van het boerenbedrijf en wie weet kunt u 's ochtends bij de boer verse melk van de koe drinken of een vers gelegd eitje koken.

Découvrez plutôt l'authenticité de la ferme et, qui sait, vous vous régalez peut-être au petit déjeuner de lait de vache frais du matin ou d'un œuf à la coque du jour.

Ontdek de authentieke sfeer van het boerenbedrijf:

'Boerenbedrijf' is een vrij neutraal woord, ook kleine keuterboertjes, als die er tegenwoordig nog zijn, hebben een boerenbedrijf. *Une exploitation agricole* of *une entreprise rurale* worden evenwel alleen gebruikt voor erg grote bedrijven en dat soort ondernemingen hebben meestal geen behoefte aan tenten op hun erf en bovendien is het kamperen daar ook minder knus. Goed zijn: *l'ambiance / atmosphère authentique d'une ferme / de la ferme.*

en wie weet kunt u 's ochtends: Net als in zin vier wordt ook in deze zin verwezen naar een toekomstige gebeurtenis en daarom hoort het werkwoord in de futur te staan. Indien u 'wie weet' vertaalt door *peut-être* dan is het niet: *et peut-être le matin vous aurez l'occasion* maar: *peut-être le matin aurez-vous*, want na *peut-être* volgt een verplichte inversie onderwerp-werkwoord. Alleen als *peut-être* aan het begin van de zin staat, want anders is het gewoon: *et le matin chez l'agriculteur vous pourrez peut-être boire*. U kunt 'wie weet' natuurlijk ook gewoon door *qui sait* vertalen, maar dan is het wel mooier als u dit tussen komma's zet.

bij de boer verse melk van de koe drinken of een vers gelegd

eitje koken: De vertaler moet hier elke associatie met de uitdrukking 'va te faire cuire un oeuf' (krijg de kler!) vermijden. Het is immers de bedoeling om de Franse kampeerder naar de Nederlandse camping te lokken en niet om ze weg te jagen, voorzichtigheid is dus geboden. Om elk misverstand uit de weg te gaan is het verstandiger om te kiezen voor: *ou de vous préparer / ou vous cuire à la coque un œuf du jour*. Sommige inzenders probeerden duidelijk om het gebruik van *frais / fraîchement* in een en dezelfde zin te voorkomen en dat valt zeker toe te juichen. De oplossing die Yvie hiervoor vond is het vermelden waard: *de boire du lait de vache cru ou de vous préparer un œuf fraîchement pondu*. Andere mogelijkheden zijn: *de boire du lait qu'on vient de traire / boire le matin le lait de la vache à la ferme / un œuf pondu le jour même.*

7

Op loop- of fietsafstand van een boerencamping vindt u vaak prachtige natuurgebieden.

Du camping à la ferme, les plus beaux sites naturels seront en général facilement accessibles à pied ou à bicyclette.

Variant

A faible distance à pied ou à vélo de ce type de camping, vous trouverez souvent un magnifique parc national.

Op loop- of fietsafstand (...) vindt u vaak prachtige

natuurgebieden: Sommige inzenders lieten het vervoermiddel in het midden en vertaalden kortweg door *situées à proximité de* en dat is toch een beetje jammer want het feit dat al dit moois te belopen of te befietsen is, maakt deze campings vast en zeker nog aantrekkelijker voor de Franse kampeerder. Aan de andere kant kunt u het uzelf ook te moeilijk maken. In de volgende vertaling: *à une distance qu'on peut gagner à pied ou en s'y rendant à bicyclette (...)* lijkt de terminologie in orde, *gagner en se rendre* à geven immers aan dat er een bepaalde afstand overbrugd moet worden. Beide werkwoorden kunnen echter alleen gebruikt worden wanneer die afstand precies afgebakend is, het doel van de tocht moet er dus bij staan. Bijvoorbeeld: *A une faible distance d'un tel camping à ferme, vous pourrez en général gagner à pied ou à bicyclette un magnifique site naturel / vous rendre à pied ou à bicyclette dans un magnifique site naturel.*

Goede vertalingen zijn: *à deux pas ou à deux coups de pédale / à une distance que l'on peut facilement couvrir à pied ou à vélo il y a / vous trouverez des zones naturelles magnifiques / vous trouverez souvent à faible distance à pied ou à bicyclette d'un tel camping des réserves naturelles magnifiques / des sites naturels magnifiques se trouvent souvent à proximité des campings, vous pouvez vous y rendre / y aller à pied ou à vélo / vous tombez souvent sur une magnifique nature, facilement accessible à pied ou à vélo.*

8

Goed bewegwijzerde routes leiden u zonder problemen naar de mooiste plekjes.

Des chemins bien balisés vous mèneront sans problème aux plus beaux endroits.

Goed bewegwijzerde routes: Het gaat in deze zin nog steeds over fietsen en wandelen, daarom is *routes* hier minder geschikt omdat het niet zozeer over wegen gaat maar over fiets- en wandelpaden: *des itinéraires / circuits / sentiers bien indiqués / signalisés / fléchés*. Passabel is *pourvus d'une bonne signalisation*.

leiden u zonder problemen naar de mooiste plekjes: Goede vertalingen zijn: *vous mèneront vers les endroits les plus pittoresques sans aucun problème / vous amèneront facilement aux endroits les plus beaux / jusqu'aux plus beaux endroits / vous guideront sans difficulté vers les plus beaux endroits.*

9

Het schitterende landschap wordt doorkruist door veelal goed onderhouden fiets-, wandel- en ruitersporen en er zijn vaak talloze mogelijkheden voor een tocht met de huifkar, paard, pony of kano.

Des sentiers pédestres ainsi que des pistes cyclables et cavalières, tous bien entretenus dans l'ensemble, vous permettront de sillonner le superbe paysage, et vous trouverez aussi de nombreuses possibilités de randonnées en roulotte, à cheval, à poney ou en canoë.

Variant

Le magnifique paysage est en effet quadrillé de chemins généralement bien entretenus pour cyclistes, promeneurs et cavaliers et vous offre de multiples possibilités de faire un tour en roulotte, à cheval, à poney ou en canoë.

Het schitterende landschap wordt doorkruist: 'Doorkruist' was lastig. Veel inzenders vertaalden dit door *silloné par* of *traversé de / par* en dit kan ook wel, alleen is het dan mooier om als onderwerp een persoon te kiezen (zie redactionele vertaling). Voor *parcourir* is dit niet alleen mooier maar zelfs noodzakelijk, dit werkwoord kan alleen als het onderwerp een persoon is. Een andere mogelijkheid is een vertaling m.b.v. *réseaux*; alleen is het dan niet: *il y a des réseaux de*, maar: *il y a tout un réseau de*.

door veelal goed onderhouden fiets-, wandel- en ruitersporen:

Voor 'wandel-' kan naast *pédestres* ook *de promenade* of *pour les promeneurs / randonneurs*, voor 'fiets-' naast *cyclables* ook *pour vélos* en voor 'ruiter' naast *cavalières* ook *pour les cavaliers*. Of u gooit het over een heel andere boeg: *Vous pourrez sillonner des paysages splendides, à pied, à vélo ou à cheval, en empruntant les sentiers généralement bien entretenus.*

en er zijn vaak talloze mogelijkheden voor: Veel inzenders vergaten dat het *possibilités de* is en vertaalden daarom met: *il y a souvent / également plein de / nombre de / d'innombrables possibilités pour faire* in plaats van: *de faire*. **een tocht met de huifkar, paard, pony of kano:** Het is niet nodig om *faire* voor elk onderdeel van de opsomming te herhalen, een keer *faire* is in principe voldoende: *de faire un petit tour en roulotte bâchée, à cheval, à poney ou en canoë*. Twee keer *faire* kan ook: *de faire une balade / promenade / excursion en carriole, de faire du cheval ou du poney ou du canoë*, maar drie of vier keer is te veel.

10

Op de website van 'Kamperen bij de boer' treft u een uitgebreid overzicht aan van boerencampings in heel Nederland. Blader door de site en klik op een camping voor een uitvoerige omschrijving en eventueel enkele foto's.

Sur le site internet de l'organisation néerlandaise 'Kamperen bij de boer' (Camping à la ferme) vous trouverez la liste complète des campings à la ferme aux Pays-Bas. Visitez le site et cliquez sur un des campings si vous désirez en avoir une description détaillée, qui est parfois accompagnée de quelques photos.

Variant

Sur notre site internet, figure un vaste aperçu des campings à la ferme pour l'ensemble des Pays-Bas. Parcourez le site et cliquez sur un des campings pour en trouver la description complète et en voir éventuellement quelques photos.

Op de website van 'Kamperen bij de boer': Als de organisatie 'Kamperen bij de boer' zich echt internationaal breed wil maken dan zou zij er verstandig aan doen om een Engelse domeinnaam te kiezen. Nu dat niet het geval is moet de vertaler roeien met de riemen die hij heeft, de Nederlandse naam met tussen haakjes de Franse vertaling. Verder is het *sur le site / le site web* en niet *au site*.

treft u een uitgebreid overzicht aan van boerencampings in heel Nederland: Het is wel dans tout le pays / dans toute la Belgique en dans le pays tout entier / dans la Belgique toute entière, maar beide uitdrukkingen combineren niet mooi met een naamland dat in het meervoud staat. In dat geval zijn mooier: *pour l'ensemble des Pays-Bas / sur tout le territoire des Pays-Bas* of gewoon *aux Pays-Bas*. Goede vertalingen zijn: *vous trouverez un vaste aperçu / un aperçu complet / une liste détaillée / le site vous donne un exposé / un tableau détaillé / vous offre un large tour d'horizon de tous les campings de ce genre à travers les Pays-Bas*.

Blader door de site: *Feuilleter* betekent dan wel bladeren maar alleen als het om papieren bladzijden gaat. Als het over elektronisch bladeren gaat, is het *parcourir / naviguer*

sur of *consulter un site*.

en klik op een camping voor een uitvoerige omschrijving:

Goede vertalingen zijn: *et cliquez sur un camping de votre choix pour trouver une description détaillée / et cliquez sur les campings pour obtenir de plus amples informations / renseignements / pour vous renseigner amplement / et cliquez sur le logo / le nom d'un camping pour en obtenir une description détaillée*.

en eventueel enkele foto's: Hier zijn goed: *et pour voir / avec éventuellement quelques photos / et, le cas échéant / si disponibles, quelques photos / souvent vous y trouverez quelques photos / parfois accompagnée de / illustrée de quelques photos*.

Beoordeling (nr. 8, oktober 2011)

Tussen de pseudoniemen van inzenders met hetzelfde aantal fouten staat een streepje.

Goed: Funambule, Lena.

Ruim voldoende: Yvie (zin 10 vergeten), Anon, Flamande - Bidule, Bart.

Voldoende: Tram, Barbara, Adriënne (zin 10 vergeten), Yentl - Rijo - Henco.

Bijna voldoende: Medea, Pain complet.

Onvoldoende: Petit-pois (zin 10 vergeten) - Talpa (zin 10 vergeten), Fermier - Felix, Okrzej, Illusion.

Vertaling Frans-Nederlands

Connaissez-vous Paris?

Kent u Parijs?

1

À une certaine époque de ma vie – elle n'a pas tout à fait cessé –, il m'arrivait – pour résoudre des problèmes budgétaires difficiles – de chercher des « idées » qui puissent, suivant une expression à la fois désuète et vulgaire, « mettre du beurre dans mes épinards », autrement dit : qui soient « rentables ».

Gedurende een bepaalde periode in mijn leven – die nog niet echt helemaal voorbij is – gebeurde het wel eens dat ik – om uit de financiële problemen te geraken – op zoek was naar “ideeën” die zouden zorgen voor een, zoals een zowel enigszins belegen als familiale uitdrukking luidt, “beter belegde boterham”, oftewel die “winstgevend” waren.

In 1955 vond Queneau 'mettre du beurre dans mes épinards' ouderwets en ordinaar. Tegenwoordig is deze uitdrukking heel gangbaar, misschien wat oubollig, maar zeker niet ordinaar. Hoe los je dit als vertaler op? Er zijn

twee mogelijkheden. Of je vertaalt gewoon wat er staat met het risico dat de lezer zich afvraagt wat er nu zo ouderwets en ordinaar is aan *een beter belegde boterham*. Of je past de vertaling van 'désuète et vulgaire' iets aan zodat deze beter aansluit bij *beter belegde boterham*. Zoals u ziet heb ik voor de tweede optie gekozen.

2

Un journal de courses pronostico-statistique, sous forme de dépliant, est un des projets que j'ai poussé plus loin, les autres restés au poteau, n'étant que des rosses infertiles.

Een krant in de vorm van een folder met statistische voorspellingen over de paardenrennen is een van de plannen waar ik wat verder mee gekomen ben, anderen zijn in het vat gebleven en verzuurd.

3

Un beau jour, tout d'un coup, toc ! j'ai eu la bonne « idée ».

Op een dag was het plotseling raak, ik had: het goede “idee”!

4

À parler franchement, ce n'était pas trop tôt. Depuis trois ans, j'allais cinq fois par semaine chez un psychanalyste pour qu'il me débarrassât d'une malencontreuse tendance à mal gérer mes affaires. Mais ne nous égarons pas...

Ik moet bekennen dat het geen dag langer / niet veel langer had moeten duren. Al drie jaar lang ging ik vijf keer per week naar een psychoanalyticus die me moest verlossen van de hinderlijke neiging om mijn zaken slecht op orde te hebben. Maar laten we niet afdwalen...

Queneau gebruikt hier de imparfait du subjonctif (débarrassât), een werkwoordstijd die ook in 1955 nog maar weinig gebruikt werd. Helemaal zeker weten doen we het natuurlijk niet, maar het zou heel goed kunnen dat Queneau door het gebruik van deze gekunstelde werkwoordsvorm zijn bijna dagelijkse gang naar een psychoanalyticus lichtelijk lachwekkend wilde maken.

5

À vrai dire, je ne la croyais pas si bonne que ça. Tout de même, cette idée, je lui ai fait faire un cent mètres jusqu'à L'Intransigeant où, à ma grande satisfaction non moins qu'à ma grande surprise, on accueillit mon « idée » avec beaucoup de compliments et, qui mieux et plus était, une rémunération assez substantielle pour l'époque.

Ik geloofde eerlijk gezegd niet dat het een erg goed idee was. Toch ben ik er onmiddellijk mee naar L'Intransigeant gesprint waar, tot mijn grote tevredenheid maar ook tot

mijn grote verbazing, mijn "idee" met veel complimenten ontvangen werd en, nog beter, waar mij een beloning werd aangeboden die voor die tijd aanzienlijk was.

6

Pour en venir à l'idée en question, il s'agissait simplement – mais la simplicité est la pierre de touche des bonnes idées – de poser chaque jour aux lecteurs de L'Intransigeant trois questions concernant Paris.

Het idee in kwestie was heel eenvoudig – maar eenvoud is het kenmerk / de toetssteen van het ware – aan de lezers van L'Intransigeant zouden elke dag drie vragen over Parijs gesteld worden.

7

Ils trouveraient les réponses dans la page des petites annonces – ce perfectionnement destiné à faire lire lesdites, je n'en étais point responsable, et d'ailleurs, il ne fut pratiqué qu'au bout de quelque temps.

Het antwoord stond dan op de advertentiepagina – deze perfectie was bedoeld om ervoor te zorgen dat de advertenties beter gelezen werden, dat had ik niet bedacht en het werd trouwens pas na verloop van tijd ingevoerd.

Nieuwe opgave Frans-Nederlands

Le Français a souvent le cœur à gauche et le portefeuille à droite

(1) L'argent est longtemps resté, en France, une sorte de tabou. Il était très vulgaire de faire étalage de sa richesse en s'affichant avec des objets de luxe. On se faisait alors traiter de « parvenu », l'insulte suprême ! (2) Un des paradoxes d'une société affichant le principe de l'égalitarisme républicain est qu'on a toujours eu plus de mépris pour un « nouveau riche » que pour une personne ayant une fortune de naissance ; curieusement, le patrimoine dont on hérite bénéficie de plus de considération que l'argent gagné par soi-même.

(3) Un autre paradoxe est que les représentations sur l'argent ont commencé à évoluer dans les années quatre-vingt... au moment où la gauche arrivait au pouvoir. (4) La réussite économique était moins suspecte, elle est

même parfois devenue exemplaire. (5) Durant ces années, on a parlé de « culte de l'entreprenariat » : on vantait les chefs d'entreprise qui prenaient des risques et créaient des emplois, et on considérait que cela méritait de grosses rétributions. (6) C'est à cette époque qu'il y a eu un véritable engouement pour la Bourse et que les jeux de hasard ont explosé.

(7) Aujourd'hui, les Français se sont convertis à l'idée qu'il est agréable de dépenser de l'argent pour se faire plaisir, même s'ils hésitent à s'endetter. (8) Quand ils empruntent de l'argent, c'est le plus souvent pour un objectif bien précis : acheter leur appartement (un Français sur deux est propriétaire de son logement) ou leur outil de travail (les agriculteurs sont extrêmement endettés).

Naar: Les Français van Nelly Mauchamp, collection Idées Reçues

De vertaling van deze opgave kunt u voor **10 februari 2012** opsturen aan drs. H. van der Huizen, dr. Melchiorlaan 8, 1901 KE Castricum.

Nieuwe opgave Nederlands-Frans

Van drie naar vier?

(1) Afgezien van *Oeroeg*, vaste prik op de literatuurlijsten, werd Hella S. Haasse in de jaren zestig maar weinig gelezen.

(2) De historische romans waar zij vooral om bekend stond, werden toen omschreven als 'romans die onze ouders lezen'. Een vernietigender oordeel kon indertijd niet geveld worden. (3) Wat een contrast met de unanieme lof die haar nu na haar overlijden ten deel valt. De grote drie dienen onverwijld te worden uitgebreid tot de grote vier, zo is de strekking. (4) De lof is volkomen terecht, maar 'de grote drie' horen bij de jaren zestig en zeventig, ooit bedacht (half

in ernst) naar analogie van de grote drie in het cabaret. Toen was het een zinvolle betiteling, die correspondeerde met de werkelijkheid.

(5) Hella Haasse hoorde er destijds niet bij. Niet dat zij te klagen had over gebrek aan belangstelling, er waren in de jaren zestig veel lezende ouders. Maar de bijzondere, bijna devote aandacht die de geletterde jeugd voor literatuur opbracht, richtte zich niet op haar, maar op Willem Frederik Hermans, Gerard Reve en Harry Mulisch.

(6) Zij golden als opwindende, taboedoorbrekende, grensverleggende schrijvers, hun werk werd met rode oortjes gelezen – niet in de laatste plaats omdat zoveel

ouders en opvoeders er moeite mee hadden.

(7) Bij Hella Haasse ontbreekt elke vorm van extremisme. Ook schuttingwoorden of expliciete erotiek zul je in haar werk niet tegenkomen, net zo min als polemisch venijn of hardhandige humor. (8) Ze negeerde de tijdgeest zeker niet, maar haar betrokkenheid leek eerder bezorgd te zijn dan van geestdriftige instemming te getuigen.

Naar een artikel van Arnold Heumakers in het NRC handelsblad van 7 oktober 2011

De vertaling van deze opgave *niet* insturen. Een uitwerking ervan verschijnt in het volgende nummer van de Talen.

Vertaalwedstrijd 2012

Toelichting

De opgave voor de vertaalwedstrijd is dit jaar afkomstig uit de bundel 'Ma grand-mère avait les mêmes. Les dessous affriolants des petites phrases' van Philippe Delerm. Sinds zijn doorbraak in 1997 met 'La Première Gorgée de bière et autres plaisirs minuscules' verschijnt er bijna elk jaar wel een nieuwe bundel miniatuurtjes van deze meester in het observeren van het dagelijkse leven. Wij wensen u veel plezier met deze toch wel lastige opgave en voor de drie beste vertalingen is er weer een boekenbon.

Opgave

N'oubliez pas d'éteindre vos portables

Le directeur du théâtre a son petit rôle à jouer. Pas le plus facile. Il intervient alors que la salle est encore allumée, que nombre de spectateurs sont en train de prendre place. Il ne bénéficie d'aucune sonorisation, d'aucune attente du public. En habitué du spectacle, il sait qu'il ne doit pas forcer sa voix, plutôt jouer le naturel et la décontraction, une main dans la poche, pour convertir la rumeur babillarde de l'assistance en silence poli. Il vient dire un mot sur ce qui va suivre, mais surtout faire aux abonnés et aux visiteurs de passage la publicité pour les autres spectacles de la saison, du quatuor de Varsovie au one man show du jeune clown primé l'année précédente à la cérémonie des Molière – en insistant bien sûr sur ceux dont la location n'est pas un franc succès. Tout cela ne doit pas sentir la réclame, mais constituer le reflet d'une politique culturelle riche et variée.

En même temps, on sait bien. La technologie moderne imposera une petite phrase que l'on trouvait supportable il y a quelques années, mais dont la répétition a fait le comble du cliché. Le directeur intello débonnaire qui a côtoyé bien des vedettes – il parle de François Morel en disant François – perdra beaucoup de son prestige à jouer les professeurs étroits sur la fin de sa prestation. C'est terrible comme on peut craindre de paraître idiot ou réactionnaire en exigeant

d'un public supposé évolué ce que ce dernier sait bien qu'on va lui imposer.

Mais le directeur a plus d'un tour dans son sac, et sait déjà comment conjurer la terreur du stéréotype. Il marque un temps d'arrêt à la fin de sa prestation, de la contrainte au ras des pâquerettes, il va faire un atout, presque un effet :

– N'oubliez pas de rallumer vos téléphones portables avant de quitter la salle !

Voorwaarden

1. De inzendingen moeten **tussen 15 februari en 15 maart 2012** opgestuurd worden aan drs. H. van der Huizen, dr. Melchiorlaan 8, 1901 KE Castricum.
2. Op de enveloppe in de linkerbovenhoek vermelden: *vertaalwedstrijd*.
3. Vermeld boven de vertaling uw pseudoniem en uw volledige naam en adres; op de andere vellen kunt u volstaan met het pseudoniem.
4. Elke vertaling is volledig en zonder alternatieven. Indien u niet kunt kiezen en u heeft voldoende alternatieven voor een tweede vertaling, dan kunt u deze eventueel in dezelfde enveloppe en onder hetzelfde pseudoniem opsturen. Wilt u graag weten welke variant het beste was, kies dan voor uw tweede vertaling een ander pseudoniem.
5. Indien u meer dan één vertaling inzendt onder hetzelfde pseudoniem, dient u uw inzendingen te nummeren, het nummer wordt op elk vel herhaald.
6. Elk vel heeft een brede kantlijn.
7. Behoudens onvoorziene omstandigheden wordt de uitslag in september 2011 bekend gemaakt; de pseudoniemen van de winnaars, de eventueel eervolle vermeldingen en de lijst van inzenders, ruwweg op volgorde van waardering door de jury, worden in het septembernummer gepubliceerd. Dit laatste alleen als een dergelijke indeling relevant is.
8. Correspondentie betreffende de wedstrijd wordt indien nodig en voor zover mogelijk in *De Talen* behandeld, uitsluitend echter als die correspondentie op een afzonderlijk vel gesteld was en voorzien van pseudoniem, naam en adres.

Metropolen aan de Noordzee

Metropolen an der Nordsee

Van de redacteur

De eurocrisis heeft vooral de laatste maanden van 2011 tot veel onrust in Europa geleid, waarbij zelfs de euro in gevaar was. Onzekerheid was er tot voor kort ook over het voortbestaan van *De Talen*. Maar u heeft het blijde nieuws al kunnen lezen in het decembernummer van 2011: We gaan door! Dit is met name mogelijk dankzij uw talrijke positieve reacties, maar nieuwe abonnees zijn uiteraard nog steeds welkom. Dit is niet alleen het geval vanwege de financiële positie van het tijdschrift, maar vooral ook gezien het interactieve concept van *De Talen*. Hiermee is bedoeld dat abonnees hun vertaling[en] ter correctie en beoordeling aan de redacteur[en] kunnen toezenden, op grond waarvan de commentaren bij de vertalingen worden geschreven. Hoe meer abonnees, hoe meer en beter commentaar.

Wat de sectie Duits van *De Talen* betreft kunt u ook in het komend jaar uw vertaling aan mij toesturen. Deze ontvangt u zo spoedig mogelijk gecorrigeerd retour, mits u de ingezonden vertaling van een aan uzelf geadresseerde en gefrankeerde enveloppe voorziet. U kunt dan uw eigen vertaling nogmaals bekijken en uw fouten bestuderen. Ongeveer de helft van de inzenders van vertalingen heeft het afgelopen jaar regelmatig van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Rest mij u allen, abonnees en lezers van *De Talen*, een gelukkig en voorspoedig Nieuwjaar te wensen. Moge 2012 een goed jaar worden met veel vertaalplezier. Ik verheug mij op uw talrijke inzendingen.

Jan van Megen

1

Vanaf 1100 trad in diverse Nederlandse gewesten een opzienbarende groei op.

Ab 1100 trat in mehreren niederländischen Regionen ein aufseherregender Aufschwung ein.

Metropolen aan de Noordzee: *Metropolen [an] der Nordsee.* Het substantief luidt in het meervoud *Metropolen*, omdat het enkelvoud *die Metropole* is. *Nordseemetropolen* is te vormen, maar waarom zo'n lange samenstelling?

Vanaf 1100 trad in diverse Nederlandse gewesten een opzienbarende groei op: *seit 1100 / von 1100 an setzte in verschiedenen Territorien der Niederlande ein sensationelles / eindrucksvolles Wachstum ein. Ab dem Jahr 1100* is geen

verbetering, omdat *ab* bij voorkeur zonder lidwoord wordt gebruikt, bijv. *ab heute, ab Dienstag. Sich abzeichnen, sich entwickeln* en *es kam zu* zijn iets algemener, maar hier wel goed. Niet echter: *es gab, sich ergeben, sich ereignen, eintreffen, stattfinden*. Behalve *eintreten* kan ook wel *auftreten* (passabel). *Holländisch* kan in de context van deze tekst niet de plaats van *niederländisch* innemen, het gaat immers om de Nederlanden. *Provinzen* is hier historisch beschouwd onjuist, pas na 1579 is er sprake van de *Republik der sieben Vereinigten Provinzen*. Ook *Gewesten, Gegenden, Bezirke* en *Landschaften* zijn onjuist. De spelling *Aufsehen erregend* is tegenwoordig ook toegestaan. *Auffallend* wijkt te zeer af en is te zwak. In plaats van *Wachsen* is *Wachstum* gebruikelijker.

2

Het is een intrigerende vraag waardoor aanvankelijk Vlaanderen, dan Brabant en in derde instantie Holland en Zeeland deze voorsprongpositie konden verwerven.

Es ist interessant zu fragen, wodurch [zu]erst Flandern, dann Brabant und an dritter Stelle Holland und Seeland diese Vorreiterstelle erlangen konnten.

Het is een intrigerende vraag waardoor: *es ist eine interessante / faszinierende Frage, wodurch. Fesselnd* en *reizend* zijn ook in orde, maar niet *intrigierend*, een zeker niet *integrierend* en *intrigant*. *Sich die Frage stellen* is prima. 'Waarvoor' heeft hier de betekenis 'waar lag het aan dat ...'; 'wat was de oorzaak van ...'; de vertalingen *durch die / welche* zijn derhalve uitgesloten. *Weshalb* is ook geen verbetering. **aanvankelijk Vlaanderen, dan Brabant ... deze voorsprongpositie konden verwerven:** *zunächst / anfangs / anfänglich Flandern, danach Brabant ... diese vorrangige Position erlangen konnten.* Via internet zijn ook allerlei andere termen voor 'voorsprongpositie' te vinden, zoals *Vorrangs- / Führungs- / Vorsprungsposition, Vorreiterstellung* en *Vorsprung[slage]*. *Vorsprung-Position* en *Position als Vorsprung* zijn echter onjuist. *Sich erwerben* is correct.

en in derde instantie Holland en Zeeland: *und in dritter Linie / drittens Holland und Seeland. Darauf* is algemener, maar past wel goed in de context. *In dritter Stelle* en *in dritter Instanz* zijn foutief. *In dritter Instanz* is een term uit de rechtspraak; daarnaast kan *Instanz* ook 'instantie, orgaan' betekenen. De schrijfwijze met een *S-* (*Seeland*) is in het Duits gebruikelijk.

3

Hoe verhiel de economische dynamiek zich tot de politieke verdeeldheid en de naar verhouding beperkte macht van de vorsten?

Wie verhielt sich die wirtschaftliche Dynamik zu der politischen Uneinigkeit und der verhältnismäßig beschränkten Macht der Fürsten?

Hoe verhiel de economische dynamiek zich tot de politieke verdeeldheid: *in welchem Verhältnis stand die ökonomische Dynamik / Wirtschaftsdynamik zur politischen Zersplitterung / Zerrissenheit.* Ook: *wie war die Beziehung zwischen ...*, maar niet *wie stand es um ...*. *Diese ... Dynamik* staat er niet, *der ... Dynamik* is fout. *Bis zu* is hier niet mogelijk, dit drukt vooral een ‚grens‘ uit, *bis zum Bahnhof, bis zum Wochenende, bis zu zehn Personen*. Behalve de genoemde substantieven zijn ook *Spaltung* en *Zwietracht* mogelijk, maar niet *Teilung*.

en de naar verhouding beperkte macht van de vorsten: *und zur relativ begrenzten Macht der Fürsten. Beziehungsweise* betekent ‚respectievelijk‘ en wijkt daardoor af. *Die* is een grammaticale fout; de woordgroep is van *zu* afhankelijk. *Feudalherren* is erg specifiek (passabel).

4

Kon misschien juist hierdoor een politiek systeem ontstaan waarin burgers meer zeggenschap uitoefenden dan elders in Europa?

Konnte vielleicht eben hierdurch ein politisches System entstehen, in dem Bürger mehr Verfügungsrecht als sonst wo in Europa ausübten?

Kon misschien juist hierdoor een politiek systeem ontstaan: *konnte sich womöglich gerade / ausgerechnet dadurch eine politische Ordnung entwickeln.* Een mogelijkheid de conjunctief *könnte* te verklaren, is er mijns inziens niet. *Deswegen* is geen verbetering. Juist is *wurde ... ein politisches System ermöglicht*. **waarin burgers meer zeggenschap uitoefenden dan elders in Europa:** *in der / worin Bürger mehr Mitbestimmungsrecht als anderswo / woanders in Europa ausübten. Bei der resp. dem* kan wel, maar let goed op het geslacht van het betreffende voornaamwoord. Dat moet immers met het geslacht van *System of Ordnung* overeenkomen. Ook *Verfügungsgewalt* en *Weisungsbefugnis* zijn in orde of *weisungsbefugt handeln*, maar niet *Macht haben, mitsprechen [dürfen], zu bestimmen haben, verfügungsgerechtigt sein* en *Verfügung ausüben*. *Dann* is na een comparatief niet goed; het voegwoord luidt *als*. *In anderen europäischen Ländern, sonst überall / irgendwo sonst in Europa* zijn ook correct.

5

Waren dit ook de omstandigheden die de uitzonderlijke creativiteit uitlokten in de landbouwtechnieken, de textielambachten, de scheepsbouw, evenzeer als in de schilderkunst en de muziek?

Waren dies auch die Verhältnisse, die die außerordentliche Kreativität in den landwirtschaftlichen Verfahren, im Textilgewerbe, dem Schiff[s]bau, ebenso wie in der Malerei und der Musik herbeiführten?

Waren dit ook de omstandigheden die de uitzonderlijke creativiteit uitlokten: *wurde auch durch diese Umstände die außergewöhnliche Kreativität hervorgerufen / herausgefordert. Waren es / das auch diese Verhältnisse, welche ...* is ook juist. ‘Dit’ is hier heel algemeen bedoeld: *dies; waren diese* is te concreet. Vergelijk: *das ist mein Freund. Schaffenskraft* wijkt iets af, het benadrukt te zeer het vermogen, de kracht. Ook *Einfallsreichtum* drukt iets anders uit: “reiche Fülle an Einfällen” (Duden-Universalwörterbuch). ‘Uitlokken’ is hier moeilijk adequaat te vertalen; de Grote Van Dale (pag. 3730) omschrijft het met “brennen, verleiden tot”, terwijl Van Dale N-D vertalingen noemt als *auslösen, provozieren, herausfordern, hervorrufen, herbeiführen*. Ook *bewirken* behoort tot de vertaalmogelijkheden, maar niet *beflügeln, herauslocken*. *Veranlassen* is een vervoegingsfout. De genoemde vertalingen zijn allemaal wat algemener dan ‘uitlokken’, dat mijns inziens veel plastischer is.

in de landbouwtechnieken, de textielambachten, de scheepsbouw: *und zwar im Bereich der Landwirtschaftstechnik / Agrartechnik, des textilen Handwerks / Textilhandwerks, des Schiff[s]baus. Kreativität bei ...* kan ook.

evenzeer als in de schilderkunst en de muziek: *genauso wie in der Malerei und [in]der Musik.* Ook: *gleichermaßen wie.* De verbinding *sowohl ... als / wie auch* is eveneens correct: *sowohl in der Landwirtschaftstechnik ... als / wie auch in der Malerei ...*. Verder is ook goed: *wie in der Malerei und Musik ebenfalls. Die Musik* is uitgesloten.

6

Als de ligging langs grote rivieren en aan kusten aan deze bijzondere dynamiek heeft bijgedragen, blijft de vraag waarom die factoren alleen in bepaalde perioden en plaatsen cruciaal bleken.

Wenn die Lage an großen Flüssen und an Küsten zu dieser besonderen Dynamik beigetragen hat, bleibt die Frage, warum sich diese Faktoren allein in bestimmten Zeitabschnitten und an bestimmten Stellen als entscheidend erwiesen.

Als de ligging langs grote rivieren en aan kusten: *sollte die Lage an großen Strömen und [an] Küsten. Falls* in plaats van *wenn* is correct. Vertalingen met *entlang*, zoals *entlang + dat. / gen. en an + dat. + entlang* zijn onjuist, omdat *entlang* de betekenis ‘parallel aan’ heeft, bijv. *am Fluss entlang stehen Pappeln*.

aan deze bijzondere dynamiek heeft bijgedragen: *zu dieser außergewöhnlichen / bemerkenswerten Dynamik beigetragen haben. Sollte (= mocht, voor het geval dat)* kan evenals *wenn* en *falls* een voorwaardelijke bijzin inleiden; het staat dan aan het begin van de bijzin en vereist inversie: *sollte die Lage ... beigetragen haben. Beitragen* vereist als vast voorzetsel *zu*, niet *an*. Weglating van het voorzetsel is ook niet toegestaan. *Technik* staat er niet. *Förderlich sein* *zu* is eveneens onjuist. In de brontekst wordt een reële veronderstelling, mogelijkheid genoemd (‘als de ligging ... bijgedragen heeft’), dus moet de persoonsvorm in de indicatief staan; *hätte* is daarom foutief. Vergelijk: *wenn es regnet, komme ich nicht*.

blijft de vraag waarom die factoren ... cruciaal bleken:

[so / dann] bleibt die Frage [offen], ist nach wie vor die Frage, weshalb / wodurch / aus welchem Grund sich diese Momente als ausschlaggebend / wesentlich herausstellten. Dahingestellt sein / bleiben wijkt iets af (passabel) = „niet zeker, niet bewezen, noch fraglich sein“ (Duden-Universalwörterbuch). Es ist / steht die Frage zijn incorrect. Die / jene Faktoren zijn niet juist; die is te algemeen, jene verwijst naar iets wat ver weg is. Fakten (= feiten) staat er niet. ‘Blijken’ kan op diverse manieren vertaald worden: sich erweisen, sich herausstellen, sich ergeben en sich zeigen. In deze zin zijn alleen sich erweisen en sich herausstellen mogelijk, in combinatie met het voegwoord als: sich als richtig, als ein Irrtum erweisen / herausstellen. Het voegwoord mag per se niet ontbreken. Sich ergeben komt met name met het voorzetsel aus voor: daraus ergab sich, dass ... of die Untersuchung hat ergeben, dass Sich zeigen wordt vaak met een onpersoonlijk onderwerp gebruikt: es zeigte sich, dass ..., es wird sich zeigen, wer recht hat. De verschillende constructies van de werkwoorden mogen niet verwisseld worden. Scheinen heeft een andere betekenis, namelijk ‘lijken, schijnen’.

alleen in bepaalde perioden en plaatsen: nur / lediglich in bestimmten Perioden / Zeiträumen und in / an bestimmten Orten. Während + gen. is juist, maar niet während bestimmten Perioden. Zu bestimmten Zeiten wijkt enigszins af. Ook Städte[n] wijkt iets af, Plätze[n] is uitgesloten.

7

Waardoor kon Antwerpen de centrale rol overnemen van Brugge en dubbel zo groot worden?**Wodurch konnte Antwerpen die zentrale Rolle von Brügge übernehmen und doppelt so groß werden?**

Waardoor kon Antwerpen de centrale rol overnemen van Brugge: wodurch konnte Antwerpen die zentrale Rolle von Brügge übernehmen. Warum betekent uiteraard ‘waarom’, dat is niet hetzelfde als ‘waardoor’. Wie kam es, dass ... is geen verbetering, welchem Umstand war es zuzuschreiben, dass ... is te omslachtig en omschrijvend. Zentralrolle en Schlüsselrolle zijn in orde, maar niet die Führung (= de leiding). Die ... Rolle Brügges kan wel, Brügges is dan dus een bijvoeglijke bepaling bij Rolle, en niet het voorzetselvoorwerp van übernehmen. Brügge heeft in het Duits een Umlaut, Brüggens is een foutieve genitief. **en dubbel zo groot worden:** und doppelt so groß werden. Ook: um das Doppelte größer werden, maar niet bis auf die doppelte Größe wachsen.

8

Het was in zijn kielzog dat ook Amsterdam aan zijn fenomenale groei begon.

Es war in seinem Sog, dass auch Amsterdam sein phänomenales Wachstum begann.

Het was in zijn kielzog dat ook Amsterdam aan zijn fenomenale groei begon: in seinem Kielwasser begann auch Amsterdam

mit seinem phänomenalen Wachstum. In dessen Sog en im Sog dieser Stadt zijn goed, maar niet in seinem Gefolge en nach diesem Vorbild. De namen van steden zijn onzijdig, in het Nederlands en in het Duits; in ihrem Sog is dus fout. In sein Kielwasser is qua naamval onjuist. Als voegwoord kan eventueel als worden gebruikt, maar das kan nooit de functie van voegwoord hebben. Beginnen en anfangen hebben een object in de accusatief bij zich of een object met mit. An sein[em] Wachstum beginnen is dus niet mogelijk. Ook een infinitief + zu is juist: Amsterdam begann / fing an, phänomenal zu wachsen. Sagenhaft kan wel, erstaunlich is wat zwak. Sich vergrößern is niet fraai. Sich zu einem phänomenalen Aufstieg aufmachen is in orde.

9

Metropolen aan de Noordzee vertelt het boeiende verhaal van de periode waarin de Nederlanden hun centrale plaats in Noordwest-Europa verwierven die zij steeds hebben weten te behouden.

Metropolen aan de Noordzee erzählt die fesselnde Geschichte von der Periode, in der die Niederlande ihren zentralen Platz in Nordwesteuropa erwarben, den sie immer zu behalten wussten.

Metropolen aan de Noordzee vertelt het boeiende verhaal van de periode: ‘Metropolen an der Nordsee’ erzählt die packende / faszinierende Geschichte von der Ära / von dem Zeitraum. Erzählte is een tempusfout. Die interessante Geschichte is te algemeen en wijkt iets af. Über die Periode is ook goed; ‘van’ heeft hier immers de betekenis van ‘over’; vergelijk de titel van Schillers beroemde gedicht das Lied von der Glocke en das Märchen von Schneewittchen. De genitief der Periode is hier dus minder op zijn plaats.

waarin de Nederlanden hun centrale plaats in Noordwest-Europa verwierven: in der / dem [sich] die Niederlande ihre zentrale Stelle / Stellung / Position in Nordwesteuropa erwarben. Worin is in de schrijftaal stilistisch minder fraai (passabel). De vertaling van Nederland resp. de Nederlanden vormt voor velen nog steeds een groot struikelblok; die Nederlanden is grammaticaal fout. Zentrallage duidt de centrale ligging aan, hetgeen hier niet bedoeld is. Es bis zum Mittelpunkt ... bringen is niet goed. Nordwesteuropa moet aaneen worden geschreven, Nordwestdeutschland, Nordwestwind. In nordwestlich Europa is onjuist, im Nordwesten Europas kan wel. Gewinnen en erlangen zijn correct, maar niet erwarb, erworben en innehielten. Erobern wijkt onnodig af.

die zij steeds hebben weten te behouden: die sie stets / bislang haben behalten / behaupten können. Het geslacht van het betreffelijk voornaamwoord hangt uiteraard van het antecedent af: Position, die ..., Platz, den De constructie met het perfectum van wissen is mogelijk, maar er treden wel veel werkwoorden op: Platz, den sie immer zu behalten gewusst haben. Erhalten en halten zijn uitgesloten; [sich] bewahren kan wel.

Prof. Wim Blockmans, in Nieuwsbrief 30/6 2011 van de Orde van den Prince, pag. 3.

Beoordeling van *Metropolen aan de Noordzee* (nr. 8, oktober 2011)

Zeer goed: Aurora, Felix, Gopi, Balmoral

Goed: Schans, Waldvogel, Jenny, Zeemeermin, Eva Vera, Marmot, Puck, Bücherwurm

Ruim voldoende: Limmat, Lorien, Marieke, Arnold, Hannover, Hauke, Hanna im Glück, Van de Boerakker

Voldoende: Unwirsch, Angelina

Bijna voldoende: Postduif, Okrzei

Onvoldoende: EKosmi.

Vertaling Duits-Nederlands

Fleisch frisst Land

Vlees verslindt land

1

Der Raubbau an den Regenwäldern Südamerikas geht mit unverminderter Geschwindigkeit weiter.

De roofbouw op de regenwouden van Zuid-Amerika gaat met onverminderde snelheid door / verder.

Fressen: dit werkwoord drukt in de eerste plaats het eten door dieren uit: *vreten* resp. *eten*, bijv. *der Hund hat den Teller leer gefressen*. Daarnaast kan *fressen* ook de betekenis *verbrauchen*, *verschlingen* hebben, bijv. *der Motor frisst viel Benzin; das hat viel Geld gefressen* (Duden-Universalwörterbuch). Om deze laatste betekenis gaat het ook hier.

Raubbau an: in het Nederlands luidt het voorzetsel na *roofbouw*: *op*. Ook in: “Er treibt Raubbau mit seiner Gesundheit” = *hij pleegt roofbouw op zijn gezondheid*.

2

Umweltschutzorganisationen schätzen, dass allein in Brasilien pro Jahr 30000 Quadratkilometer Waldfläche gerodet werden, vor allem für Sojafelder und Rinderweiden.

Organisaties van milieubescherming / milieuorganisaties schatten / taxeren dat alleen al in Brazilië per jaar / jaarlijks bossen worden gerooid met een oppervlakte van 30000 vierkante kilometer, vooral voor sojavelen en weiden voor runderen.

Waldfläche: het gaat hier uiteraard om de *bosoppervlakte*, *oppervlakte van bos[sen]*. In de modelvertaling is gekozen voor *bos[sen]* met een oppervlakte van

3

Was vielen deutschen Verbrauchern jedoch nicht bewusst sein dürfte: Die Vernichtung der Regenwälder geht auch auf ihr Konto.

Wat veel Duitse consumenten zich wellicht niet realiseren, is dat de vernietiging van de regenwouden ook aan hen te wijten is.

Bewusst sein: behalve *etwas ist / wird jmdm. bewusst* komt ook de uitdrukking voor *sich* (= dat.) *einer Sache* (= gen.) *bewusst sein / werden*. Diverse vertalingen komen hiervoor in aanmerking, zoals *zich iets realiseren*, *zich van iets bewust zijn*, *iets beseffen*, bijv. *ik heb me dat niet gerealiseerd* = ich bin mir dessen nicht bewusst gewesen.

Dürfte + inf.: dit duidt aan dat het genoemde niet met de volle zekerheid beweerd kan worden. De spreker is zelf wel van die zekerheid overtuigd, maar hij drukt het bescheiden, voorzichtig uit. Van het hulpwerkwoord *dürfen* is in deze betekenis alleen de conjunctief II mogelijk. *Da dürften sie im Unrecht sein* = *u zou wel eens ongelijk kunnen hebben, u heeft wellicht ongelijk*.

Auf jmds. Konto gehen: een *Konto* is een bank- / girorekening. ‘Auf jmds. Konto gehen’ = “jmdm., einer Sache zuzuschreiben sein; für etwas verantwortlich sein“ = *voor iemands rekening komen, voor iets verantwoordelijk zijn, aan iets debet zijn*, bijv. *der Wahlsieg geht vor allem auf das Konto des Kanzlerkandidaten* (Duden-Redewendungen, pag 401).

4

Das zeigt eine neue Studie des World Wide Fund for Nature (WWF).

Dat toont een nieuw onderzoek van het World Wide Fund for Nature / Wereld Natuur Fonds (WWF) aan.

Zeigen: behalve *tonen*, *laten zien* kan ‘zeigen’ ook *aantonen*, *bewijzen*, *blijken uit* betekenen. In deze laatste betekenis komt ‘zeigen’ ook reflexief voor: *es hat sich gezeigt, dass die neue Partei viele Wähler gewinnen kann*.

5

Denn ein großer Anteil des Viehfutters, das für die Fleischerzeugung hierzulande benötigt wird, stammt aus Südamerika.

Want een groot gedeelte / deel van het veevoer dat bij ons / in ons land nodig is voor de vleesproductie, is uit Zuid-Amerika afkomstig.

Hierzulande: dit bijwoord (ook: *hier zu Lande*) wil zeggen *in dit land*, *in deze streek*. Het heeft betrekking op het land resp. de streek van de schrijver of spreker zelf. Vandaar de vertaling *bij ons*. In het Nederlands komt regionaal en enigszins verouderd ook voor *te[n] onzent*.

6

Einer der wichtigsten Futterbestandteile ist Soja, mehr als 75 Prozent des Bedarfs in Deutschland wird laut WWF inzwischen mit Lieferungen aus Brasilien gedeckt.

Een van de belangrijkste bestanddelen van voer is soja, meer dan / ruim 75 procent van de behoefte in Duitsland wordt volgens / aldus het WWF intussen gedekt door leveranties / leveringen uit Brazilië.

Bedarf: dit substantief is mannelijk: *der Bedarf* en duidt de concrete *behoefte aan iets* aan, *het benodigde*, bijv. *der Bedarf an Lebensmitteln*. Het voorzetsel *an* regeert in deze combinatie steeds de datief. Daarentegen is *Bedürfnis* onzijdig en heeft het voorzetsel *nach* bij zich: *das Bedürfnis nach Ruhe*. Het gaat hierbij om een geestelijke behoefte, een wens / verlangen iets te krijgen.

7

Der WWF warnt vor den drastischen Folgen eines weltweit wachsenden Fleischkonsums, der die Nahrungsmittelknappheit verschärft und außerdem das Klima anheizt.

Het WWF waarschuwt voor de dramatische gevolgen van een wereldwijde toename / stijging van de vleesconsumptie, die de schaarste aan voedingsmiddelen verscherpt en bovendien het klimaat opwarmt.

Anheizen: de Nederlandse term in verband met klimatologische veranderingen en het warmer worden van de aarde is *opwarmen* en *opwarming*.

8

„Obwohl Fleisch nicht einmal ein Fünftel zur Welternährung beiträgt, ist die Viehwirtschaft bereits heute der mit Abstand größte globale Landnutzer“, sagt Tanja Dräger de Teran, Ernährungsexpertin des WWF.

„Hoewel / ofschoon vlees nog niet voor een vijfde aan de voedselvoorziening in de wereld bijdraagt, is de veehouderij nu al verreweg de grootste globale gebruiker van land“, zegt Tanja Dräger de Teran, voedselexpert van het WWF.

Welternährung: *voedselvoorziening in de wereld* lijkt hier de beste vertaling. Complexe samenstellingen als *werldvoedselvoorziening* zijn in het Nederlands minder gebruikelijk dan in het Duits.

9

Derzeit werden ein Drittel der gesamten Landoberfläche als Weideland oder Ackerfläche zur Futtermittelproduktion genutzt.

Momenteel wordt een derde van het totale landoppervlak als weiland of akkerland gebruikt voor de productie van voer.

Derzeit: dit bijwoord is een synoniem van *augenblicklich*, *gegenwärtig*, *zurzeit* en betekent *tegenwoordig*, *op dit moment*, *momenteel*.

Persoonsvorm: het is merkwaardig dat de auteur van deze Duitse tekst de persoonsvorm in het meervoud heeft gezet. Het gaat hier immers om **ein** Drittel. De regel luidt namelijk dat “bei pluralischen Prozent-, Bruch- und Dezimalzahlen und einem Substantiv im Genitiv als Subjekt“ de persoonsvorm in de standaardtaal in het meervoud moet staan: *20 Prozent des Materials wurden beschlagnahmt* (Duden-Richtiges und gutes Deutsch, pag. 409). Voor het Nederlands geldt deze regel overigens niet.

10

Tendenz steigend, denn während der Verzehr in Deutschland seit einigen Jahren auf hohem Niveau etwa gleich bleibt, wächst er in Schwellenländern wie China, Indien oder Brasilien stark.

De tendens is stijgend, want terwijl de consumptie in Duitsland sinds enkele jaren op [een] hoog niveau ongeveer hetzelfde / gelijk blijft, groeit deze in jonge industrielanden als China, India of Brazilië sterk.

Schwellenland: onder een *Schwellenland* verstaat Duden-Universalwörterbuch “ein Entwicklungsland, das sich durch seinen technischen Fortschritt dem Stand eines Industriestaates nähert“ = *een economisch opkomend land, een nieuwe geïndustrialiseerde natie*.

Silvia Liebrich, in *Süddeutsche Zeitung* van 13 oktober 2011.

Nieuwe opgave Duits-Nederlands

Russland dreht an der Uhr

1 Russland lebt künftig ohne Winterzeit: Präsident Dmitrij Medwedjew hat angeordnet, die Uhren am Wochenende nicht wie üblich um eine Stunde zurückzustellen.

- 2 Die Zeit ist in Russland ein heikles Thema.
- 3 Das Nationale Institut für Metrologie, das von Moskau aus die gesetzliche Zeit regelt, ist auch zwanzig Jahre nach dem Ende der Sowjetunion eine geschlossene Einrichtung.
- 4 Besucher werden nur mit Sondererlaubnis eingelassen, nach einer mehrwöchigen Sicherheitsprüfung.
- 5 An abstrusen Befürchtungen mangelt es nicht.
- 6 Ein Abgeordneter der Duma mutmaßte gar, die Sommerzeit sei Teil einer „Weltverschwörung gegen unser leidgeprüftes Russland“.

- 7 Während die einen die nationale Souveränität des Landes im Auge behalten, bangen die anderen um den Zusammenhalt des weltweit größten Flächenstaates.
- 8 Die vielen Zeitzonen behindern Politik, Wirtschaft und Verwaltung: Wenn die Kaliningrader frühstücken, sitzen die Leute auf der Halbinsel Kamtschatka schon beim Abendbrot.
- 9 Präsident Medwedjew, der etliche Reformen ankündigte und wenige umsetzte, hat sich hier behauptet: Er lässt nicht nur die Winterzeit entfallen und versetzt Russland damit um eine Stunde von Europa weg nach Osten.

- 10 Seit Frühjahr sind auch zwei der elf Zeitzonen abgeschafft, asiatische Regionen rücken eine Stunde an Moskau heran.
- 11 Außerdem sind einige Anomalien im Zeitzonennetz beseitigt.

Johannes Voswinkel, in *DIE ZEIT* van 27 oktober 2011.

De vertaling van bovenstaande tekst kunnen abonnees inzenden tussen **1 en 10 februari 2012** naar mijn adres: Dr. J. van Megen, Van Stiphoutstraat 1, 6561 EX Groesbeek. De **uitwerking** van de opgave verschijnt in het aprilnummer 2012.

Nieuwe opgave Nederlands-Duits

Vossen en minder gras tegen ganzen

- 1 De laatste jaren worden de uiterwaarden overstelpt door ganzen, die begin twintigste eeuw bijna geheel waren verdwenen uit Nederland.
- 2 In de jaren zeventig is de soort teruggekeerd dankzij speciale broedprogramma's.
- 3 Volgens 'Rijn in Beeld', een organisatie waarin allerlei natuuronderzoekers al vier jaar de krachten bundelen voor beter natuurbeleid rond Rijn, Maas en Waal, is de ganzenexplosie te wijten aan de ideale omstandigheden die ze aantreffen.
- 4 Enerzijds is er het hele jaar door voedsel dankzij de graslanden van de boeren in of bij de uiterwaarden.

- 5 Pal daarnaast liggen de natuurgebieden om te broeden.
- 6 "We hopen dat boeren hun landbouwgrond in de uiterwaarden willen ruilen tegen kavels daarbuiten.
- 7 Dan kun je die inrichten als ruige natuur, waardoor ganzen moeilijker aan eten komen", aldus woordvoerder Gijs Kurstjens.
- 8 'Rijn in Beeld' zegt dat niet alleen boeren schade ondervinden van de ganzen, maar ook de natuur.
- 9 De vogels zorgen voor een kaalslag langs rietoevers en ze vreten de waterplanten weg.
- 10 Daardoor zijn ze mede verantwoordelijk voor de toename van blauwalg in de plassen.
- 11 Met vossen als natuurlijke jagers zou het aantal ganzen snel teruggebracht kunnen worden.

Uit: *De Gelderlander* van 18 november 2011.

Deze vertaling dient u niet in te zenden. De uitwerking ervan verschijnt in het volgende nummer van *de Talen*.

Richtig oder falsch

IA Richtig

- 1 Durch die / infolge der Flutkatastrophe droht das Land im Chaos zu versinken.
- 2 Die beiden realisierten nicht, dass es ein Verbrechen war.
- 3 Lassen Sie mich, es Ihnen mit ein paar Worten erklären.
- 4 Der Rat wollte im vergangenen Sommer der Ausbreitung einer Seuche vorbeugen.
- 5 Dieses Buch, das am vergangenen Donnerstag in der ‚Zeit‘ rezensiert [worden] ist, müssen Sie bestimmt mal lesen.

IB Commentaar

- 1 Beide voorzetsels zijn hier in principe mogelijk om de oorzaak van een ontwikkeling aan te duiden; daarbij heeft **infolge** + gen. een voorkeur, omdat het een gebeurtenis betreft.

Versinken dient hier te worden gebruikt, omdat we met het intransitieve werkwoord te maken hebben, met 'das Land' als onderwerp en er komt geen lijdend voorwerp voor. Daarmee samen hangt de naamval van het voorzetsel **in**; bij *versinken in* staat de datief: *das Schiff ist in den Wellen versunken*. Maar bij *versenken in* moet de accusatief worden gebruikt; het werkwoord is namelijk transitief, bijv. *die Flutkatastrophe droht das Land ins Chaos zu versenken*.

- 2 Volgens Duden-Rechtschreibung (pag. 237) dient men **beide** altijd met een kleine letter te schrijven: *die beiden*. **Realisieren** komt niet reflexief voor; *sich realisieren* bestaat dus niet. Het werkwoord betekent of 'etwas in die Tat umsetzen' of 'erkennen, einsehen, begreifen', bijv. *ich kann das noch nicht recht realisieren*. Omdat het om een realiteit gaat, namelijk een gepleegde misdaad, dient de indicatief te worden gebruikt: ... dass es ein Verbrechen war.

- 3 Het werkwoord *lassen* wordt met een onbepaalde wijs verbonden, bijv. *jmdn. etwas sehen lassen*. De persoon staat dan in de accusatief, wanneer deze het logische onderwerp van de onbepaalde wijs is, hier *sehen*. In zin 3 van bovenstaande rubriek gaat het bovendien om de gebiedende wijs (*laat mij het u duidelijk maken*). Omdat in het vervolg van de zin de 'Höflichkeitsform' *Ihnen* staat, moet deze ook bij *lassen* worden gebruikt: **Lassen Sie**. De vorm *lass* impliceert dat de aangesproken persoon 'geduzt' wordt en dat is blijkbaar niet het geval, omdat er *Ihnen* staat.
Mit ein paar Worten is de correcte combinatie, omdat het om enkele woorden gaat om iets te verduidelijken. *Mit ein Paar Worten* zou betekenen 'met een tweetal woorden'. Vergelijk: *ein Paar Schuhe; die beiden sind ein Paar*.
- 4 **Wollte** heeft op het verleden betrekking zoals uit de verledentijdsvorm blijkt. Dit geldt niet voor de conjunctief *möchte*, die alleen in relatie tot het heden of tot het heden kan voorkomen. Dat het hier om het verleden gaat, blijkt uit de tijdsbepaling 'im vergangenen Sommer'.
Vorbeugen regeert steeds de datief, bijv. *einer Gefahr vorbeugen*. In zin is daarom de datief *der Ausbreitung* noodzakelijk.
Sich ausbreiten betekent „sich verbreiten; Raum, Boden gewinnen“ en heeft de specifieke component „um sich greifen“, bijv. *das Feuer breitete sich mit Windeseile aus; Seuchen, Krankheiten breiten sich aus* (Duden-Universalwörterbuch).
- 5 **Am vergangenen Donnerstag** verdient hier de voorkeur, omdat we met een tijdstip te maken hebben; de accusatief *vergangenen Donnerstag* drukt vooral een tijdsduur uit (is echter niet uitgesloten). Eigennamen worden op de gebruikelijke manier verbogen: **in der 'Zeit'**. Om de verbuiging achterwege te laten kan men een 'Oberbegriff' toevoegen, bijv. *in der Wochenzeitung 'die Zeit'*. Dit laatste komt vaak voor om enigszins vreemde verbuigingen te omzeilen, zo ook *im Restaurant 'die alte Herrlichkeit'* in plaats van *in der alten Herrlichkeit*.
Rezensiert ist en **rezensiert worden ist** zijn beide te verdedigen, zij het met een gering betekenisverschil. *Rezensiert ist* is een passief met de nadruk op de toestand, zonder hulpwerkwoord *werden* resp. *worden*. Bij *rezensiert worden ist* wordt het aspect van handelen, doen op de voorgrond geplaatst. In het Duits spreekt men van een 'Zustandspassiv' en een 'Handlungspassiv'.
Müssen is in dit geval als raad, advies te interpreteren, als vanzelfsprekendheid, terwijl *sollen* aanduidt dat iemand anders dat wil. *Müssen* is hier dus vriendelijker; vergelijk: *Sie müssen Ihre Mutter im Krankenhaus mal besuchen* en *Sie sollen Ihre Mutter im Krankenhaus mal besuchen*.

II Richtig oder falsch?

- 1 Es / man bedarf deutliche[r] Änderungen im Wissenschaftssystem, um wissenschaftliches / wissenschaftlichem Fehlverhalten vorzubeugen.
- 2 Ich begreife / verstehe nicht, woran / wem / welchem Umstand ich dies[es] alles verdanke / zu danken habe.
- 3 Sie waren beide[n] in einen / einem komplizierten Fall verwickelt / verstrickt.

- 4 Sie kamen den / dem schmalen Weg herunter schlendern / heruntergeschlendert.
- 5 Sind Sie / seien Sie so freundlich, [um] mich / mir zu helfen.

De rubriek Richtig of falsch? verschijnt in elk nummer van 'De Talen'. Het gaat steeds om enkele korte zinnen met grammaticale respectievelijk lexicale moeilijkheden. In het volgende nummer verschijnt de oplossing van 'II Richtig of falsch?' met een beknopte verklarende toelichting.

Las apuestas en Internet disparan los casos de ludopatía entre los jóvenes de Granada

Veel meer gokverslaafde jongeren in Granada door internet

Het gaat hier om een krantenkop en die mag kort. Nogal wat mensen hebben zich met ‘apuestas’ op het verkeerde been laten zetten, vermoedelijk door de vertaling die de Van Dale geeft, namelijk *weddenschap*. Dat woord roept niet de juiste associaties op bij de lezer. Verderop blijkt waarom het gaat: ‘casas de apuestas y casinos “online”’. Het gaat om geld op iets inzetten of in het ‘casino’ spelen: *gokken* dus. Wie op het werkwoord ‘apostar’ had gezocht, was ook bij *gokken* uitgekomen. Het gaat hier ook niet om *games* of *spelletjes*! Het is immers duidelijk dat het om geld gaat: ‘todo se paga con tarjeta, pierden la noción del dinero perdido’. En dat is bij *games* niet het geval. Schrijf *internet* met kleine letter. Voor ‘disparan’ ook *stijgt sterk, grote toename*. Wat redundant is *gokverslaafden door internetgokken*. Op internet vond ik nog de term *online gokverslaafden*. Niet *geluksspelletjes*.

1

Jugar en Internet es muy sencillo, basta con una conexión a la red y una tarjeta de crédito.

Gokken op internet gaat heel simpel, je hebt alleen maar een internetverbinding en een creditcard nodig.

Jugar en Internet es muy sencillo: ‘jugar’ is hier uiteraard niets anders dan *gokken*. Dit staat ook direct na de betekenis spelen (wat hier dus beter niet gebruikt kan worden!) in het woordenboek. Ook *heel eenvoudig*. **Basta con una conexión a la red y una tarjeta de crédito:** vermijd letterlijke vertalingen als *het is voldoende* voor ‘basta’. Ook *internetaansluiting*. Wat vertaald klinken *een aansluiting op het net of netverbinding*. Niet *creditkaart*. In de Van Dale is het woord *kredietkaart* te vinden (als synoniem van *creditcard*, dat er ook keurig in staat), maar ook dat zou ik mijden. Ik heb nog nooit iemand horen zeggen dat hij een *kredietkaart* heeft.

2

No hay filtros y cualquiera puede engancharse a esta moda, algo que conocen bien en las asociaciones de jugadores de azar en rehabilitación, donde han creado un grupo de trabajo específico para atender las adicciones a casas de apuestas y casinos ‘online’.

Je kunt je zonder enig probleem aanmelden en verslaafd raken aan deze populaire gokspellen, wat ze bij de Spaanse verenigingen voor gokverslaafden maar al te goed weten. Ze hebben een speciale werkgroep opgericht om

verslaafden aan online wedkantoren en casino’s te kunnen helpen.

No hay filtros y cualquiera puede engancharse a esta moda: iedereen begrijpt wat er met die ‘filtros’ wordt bedoeld: er worden geen barrières opgeworpen aan degene die online wil gokken. Dat betekent helaas niet dat dit woord zonder meer met *barrières, drempels, beperkingen, restricties of filters* kan worden vertaald. Behalve dat een (*internet*)*filter* meestal bedoeld is voor ouders om toezicht te hebben op het surfgedrag van hun kinderen (en dat wordt hier niet bedoeld!), klinkt het in het Nederlands ook wat raadselachtig als er staat: *er zijn geen filters*. We moeten het dus op een andere manier omschrijven, met *er is geen selectie* bijvoorbeeld, zoals een inzender deed. *Er bestaan geen toegangscode*s is een goedbedoelde poging, maar helaas niet goed te begrijpen. Niet *er is geen controle*. Dat is veel te vaag en roept de vraag op: op wie of wat is er geen controle? ‘Cualquiera’ wordt oververtaald als we vertalen *iedere willekeurige persoon*. Gewoon *iedereen*. *Rage* was een mooie vertaling voor ‘moda’ hier. Ook *hype*. Niet *trend!* **Algo que conocen bien en las asociaciones de jugadores de azar en rehabilitación:** ook *dit is maar al te goed bekend, daar zijn ze zich goed van bewust, iets wat men heel goed weet* voor ‘algo que conocen bien’. Hoe zit het met die ‘asociaciones’? Al googelend lijkt het erop dat je in Spanje voornamelijk via ‘asociaciones’, *verenigingen*, met gokken kunt stoppen. Dat zou kunnen betekenen dat je als gokker je bij zo’n vereniging kunt aansluiten en dat mogelijk ex-gokkers in plaats van professionele hulpverleners je van het gokken proberen af te brengen. In Nederland lijkt het wat vaker om beroepsmensen (psychologen, enzovoort) te gaan die gokkers behandelen. Helemaal duidelijk wordt het niet, en daarom is coulant omgegaan met vertalingen als *organisaties/centra*. Eventueel ook *hulpverleningsinstanties*. Wees voorzichtig met specifiekere vertalingen als *klinieken* of *afkickcentra*. Het laatste woord zou ik sowieso mijden. Het lijkt erop dat vooral gesproken wordt van ‘stoppen met gokken’ of ‘behandeling gokverslaving’, en niet van *afkicken*. (Zoals ook altijd wordt gezegd ‘stoppen met roken’ en niet *afkicken* van het roken.) Bij het vertalen van ‘jugadores de azar en rehabilitación’ is er vaak te letterlijk te werk gegaan, bijvoorbeeld door ‘jugadores de azar’ met (*kans*) *spelers* te vertalen. Door de toevoeging ‘en rehabilitación’ wordt duidelijk dat het om mensen gaat die pogingen doen om van hun verslaving af te komen. Het gaat hier dus niet om *ex-gokverslaafden*. In de modelvertaling is ervoor

gekozen om ‘en rehabilitaci3n’ niet te vertalen, want als gokverslaafden naar zo’n vereniging gaan, is wel duidelijk dat ze dat doen om te stoppen. Ze zijn immers nog ‘en rehabilitaci3n’. ‘Rehabilitaci3n’ kan niet worden vertaald met *rehabilitatie* (eerherstel) en ook niet met *revalidatie*, een woord dat gebruikt wordt bij fysieke aangelegenheden. Ernstiger is de vertaling met *reclassering*. Deze term wordt gebezigd in verband met verdachten of daders van strafbare feiten of mensen die in de gevangenis hebben gezeten, en is hier dus geheel onjuist. **Donde han creado un grupo de trabajo específico para atender las adicciones a casas de apuestas y casinos ‘online’**: ook *hebben in het leven geroepen* voor ‘han creado’. Vertalingen als *die zich bezighoudt met of om adequate hulp te kunnen bieden* voor ‘para atender’ zijn prima. De letterlijke vertaling *verslavingen* voor ‘adicciones’ (in plaats van *verslaafden*) is soms wat problematisch. Je kunt verslaafden wel hulp bieden, maar verslavingen niet. Ook *aparte* voor ‘específico’. Het woordje ‘online’, dat helemaal achteraan staat, hoort zowel bij de ‘casas de apuestas’ als bij de ‘casinos’! Dit is door veel mensen helaas over het hoofd gezien. Wie geen goed beeld heeft bij de ‘casas de apuestas’, kan dit woord intikken op Google en ziet het al meteen: je kunt inzetten op sportclubs (vaak voetbalclubs) die wedstrijden spelen. Als u niet weet hoe zoets in het Nederlands heet, kunt u op Google bijvoorbeeld intikken ‘inzetten op voetbal(clubs)’ en u ziet al snel het woord *wedkantoren* opdoemen, een woord dat in de Van Dale staat en daar precies de betekenis noemt die we moeten hebben. Het gaat hier niet om *gokhuizen*, dat zijn (fysieke) panden waar illegaal gegokt wordt. Ook niet *gokhallen*.

3

La novedad es que, entre estos nuevos lud3patas, hay ya 24 j3venes entre 14 y 25 años de edad en tratamiento en Granada.

Nieuw is dat er van deze nieuwe soort verslaafden in Granada al 24 jongeren tussen de 14 en 25 jaar in behandeling zijn.

La novedad es que: dit is soms oververtaald met oplossingen als (*want*) *het is een nieuw fenomeen, een recente/laatste ontwikkeling*. Niet *nieuws, de nieuwigheid*. Goede oplossingen met een andere betekenis dan ‘la novedad’ zijn *wat opvalt is, opmerkelijk is*. **Entre estos nuevos lud3patas, hay ya 25 j3venes entre 14 y 25 años de edad en tratamiento en Granada:** voor mij blijft een beetje onduidelijk wat er nou nieuw is: dat ‘entre estos nuevos lud3patas, hay ya 24 j3venes... edad’ of dat deze ‘j3venes’ al ‘en tratamiento’ zijn. Het woordje ‘ya’ vormt daarbij een extra probleem. Het lijkt erop dat de informatie in de brontekst wat ongelukkig wordt gebracht. Dat er eigenlijk bedoeld werd: *Nieuw is, dat er zich onder de nieuwe verslaafden die zich laten behandelen, (al) 24 jongeren van 14 tot 25 jaar oud bevinden*. Daarbij heb ik *die zich laten behandelen* opzettelijk naar voren gehaald, omdat doorgaans alleen van de verslaafden die hulp zoeken bekend is dat ze verslaafd zijn. Het kan dus ook zijn dat de brontekst hier de groep gokverslaafden die geen hulp

zoekt en de groep verslaafden die wel hulp heeft gezocht en in behandeling is, op één hoop gooit, waardoor ook een probleem ontstaat bij het vertalen. Maar dit zijn allemaal speculaties en daarom is de modelvertaling toch zo dicht mogelijk bij de brontekst gebleven. ‘Entre’ kan niet zonder meer met *onder* vertaald worden. Dit kan eigenlijk alleen in combinatie met *zich bevinden*. Anders is er toch sterk de voorkeur voor het voorzetsel *van*. Verder krijgt het feit dat de jongeren *behandeld* worden (in plaats van dat het om jongeren in deze leeftijdsgroep gaat) te veel nadruk in vertalingen als *er al 24 jongeren van 14 tot en met 25 jaar zijn die in behandeling zijn*. (In dit geval kan *zijn* die overigens gewoon weggelaten worden.) Dan nu de oplossing van iemand die kennelijk dezelfde gedachtegang had als ik: *dat in de groep nieuwe gokverslaafden, die in Granada in behandeling is, al 24 jongeren zitten in de leeftijd van 14 tot 25 jaar*. Helaas is er nog wel sprake van een smetje: de komma na *gokverslaafden* moet er beslist niet staan. *De groep nieuwe gokverslaafden* zijn de verslaafden van het nieuwe gokken, het internetgokken. Maar door er een komma achter te zetten, zouden alle nieuwe gokverslaafden, dus ook die buiten Granada, in Granada in behandeling zijn! Het gaat echter alleen om de verslaafden van Granada die in Granada in behandeling zijn. Vergelijk de volgende zinnen nog maar eens. ‘De meisjes, die aan het spelen waren, kregen appelsap.’ (Alle meisjes kregen appelsap). ‘De meisjes die aan het spelen waren, kregen appelsap.’ (Alleen de meisjes die aan het spelen waren kregen appelsap, de andere niet.) Niet *jeugdigen* voor ‘j3venes’.

4

De ellos, siete tienen edades entre los 14 y 15 años, que dedican entre 12 y 14 horas diarias al juego.

Van hen zijn er zeven, die 14 of 15 jaar oud zijn en elke dag twaalf tot veertien uur gokken.

De ellos, siete tienen edades entre los 14 y 15 años, que dedican entre 12 y 14 horas diarias al juego: als het om personen gaat, liever niet *daarvan* gebruiken (dit liever alleen in geval van zaken). Schrijf *zeven* hier zeker voluit. De leeftijden kunnen in dit geval beter in cijfers worden weergegeven, omdat dat duidelijker is. Bovendien zijn in de zin ervoor de leeftijden 14 en 25 ook al in cijfers weergegeven. Het is wat verwarrend om het genoemde aantal uren ook in cijfers weer te geven omdat het dan op het eerste gezicht ook om leeftijden lijkt te gaan. Bedenk bovendien dat het Spaans bijna alles in cijfers schrijft, terwijl het Nederlands getallen veel vaker voluit schrijft. Raadpleeg voor de regels hieromtrent bijvoorbeeld *Schrijfwijzer* van Jan Renkema.

‘Entre’ hier zeker niet met *tussen* vertalen, omdat het woord *tussen* in het Nederlands pas gebruikt wordt als er *tussen* de genoemde leeftijden nog een andere leeftijd ligt. Niet *14 à 15 jaar*, want dat zou betekenen dat ze ook 13 of 16 zouden kunnen zijn. Ook *in de leeftijd van 14 en 15 jaar*. ‘Al juego’ niet letterlijk vertalen met *aan het spel* of *met spelen*! In een aantal gevallen is er in de vertaaloplossingen sprake van verkeerde samentrekkingen. *Zeven van hen zijn 14 of 15 jaar en gokken zo’n 12 tot 14 uur per dag* (of varianten

hierop) is daarvan een voorbeeld. Waarom kan dit niet? Allereerst: waaraan moet een goede samentrekking voldoen? *Schrijfwijzer* zegt hierover: 'De samengetrokken zinsdelen moet gelijk zijn in: a. betekenis, b. vorm en c. functie.' Laten we eens kijken waar in het gegeven voorbeeld tegen gezondigd wordt. Wat weggelaten is in de samentrekking, is *zeven van hen*. De volledige zin had geluid: *Zeven van hen zijn 14 of 15 jaar en zeven van hen gokken zo'n 12 tot 14 uur per dag*. Maar dit is onjuiste informatie. *Hen* verwijst naar de gokverslaafden tussen de 14 en 25 jaar, en er wordt op deze manier namelijk gezegd dat er zeven van deze gokverslaafden 14 of 15 zijn, en dat er zeven van deze gokverslaafden twaalf tot veertien uur per dag gokken (maar die kunnen dus ook wel 20 of 25 jaar oud zijn). Daarbij gaat het dus om twee heel verschillende groepen, en dat is niet wat er in de brontekst staat! Het gaat om de zeven 14- en 15-jarigen, die twaalf tot veertien uur per dag gokken. Kennelijk levert juist het specifieke van *zeven van hen* als onderwerp problemen op. Dit is misschien nog duidelijker in een samengetrokken zin als *Drie kinderen zijn ziek en gokken tien uur per dag*. De volledige, niet samengetrokken zin had geluid: *Drie kinderen zijn ziek en drie kinderen gokken tien uur per dag*. Dan gaat het toch echt om twee verschillende groepen. Daarnaast is *zijn* een koppelwerkwoord en *gokken* niet (andere functie van de gebruikte werkwoorden). Het ligt vaak erg subtiel wanneer een samentrekking wel, en wanneer een samentrekking niet mogelijk is, maar ik zou zeggen: bij twijfel een andere vertaling bedenken!

5

El anonimato, la facilidad de acceso y los suculentos premios a cambio de poca inversión son los atractivos que favorecen esta adicción virtual.

De anonimiteit, de laagdrempeligheid en de grote prijzen tegenover kleine investeringen vormen de aantrekkelijke punten die aan deze virtuele verslaving bijdragen.

El anonimato, la facilidad de acceso y los suculentos premios a cambio de poca inversión: het letterlijke *gemakkelijke toegang* is weinig fraai. Dan nog liever een omschrijving als *het gemak waarmee je op deze sites komt*. Ook *aanlokkelijke, vette prijzen*. Nog een voorbeeld van letterlijk vertalen dat slecht uitpakt is *in ruil voor* voor 'a cambio de'. Dan nog liever: *grote prijzen voor een kleine investering*. Ook *inleg*. **Son los atractivos que favorecen esta adicción virtual:** ook de tamelijk letterlijke vertalingen *bevorderen, aanmoedigen* en *begunsten* zorgen voor stroefheid in de zin. Een mooie oplossing was *in de hand werken* voor 'favorecen'. Ook *stimuleren deze online verslaving* was mooi gevonden. 'Virtual' kan overigens gewoon letterlijk met *virtueel* worden vertaald, zie Van Dale: (computerterm): raadpleegbaar, te bekijken via het internet.

6a

El psicólogo Fernando Díez cuenta que "no tienes que ir al bingo ni exponerte a que te vean, cualquiera se puede iniciar desde casa.

Psycholoog Fernando Díez zegt erover dat 'je niet naar de bingo hoeft en niemand je hoeft te zien, iedereen kan thuis beginnen.

El psicólogo Fernando Díez cuenta que: laat het lidwoord weg, dus niet *de psycholoog!* Het is wat simpel om 'cuenta' met enkel *zegt* of *vertelt* te vertalen. *Merkt op* was goed gevonden. Ook hadden sommigen citaat en aankondiging omgedraaid, waardoor er aan het eind *verklaart psycholoog Fernando Díez* stond. Prima! "**no tienes que ir al bingo ni exponerte a que te vean, cualquiera se puede iniciar desde casa:** met dit stukje kon vrij worden omgegaan, zoals bijvoorbeeld in *je hoeft de deur niet uit, niemand die je ziet*. Let op: *je hoeft je gezicht niet te laten zien* is hier een ongelukkig gekozen uitdrukking. Als je 'je gezicht wilt laten zien', wil je juist ergens gezien worden, al popel je misschien niet om naar het evenement in kwestie te gaan. Maar het gaat er hier juist om dat je wel naar het 'evenement' wilt, maar niet je gezicht wilt laten zien! Dus bijvoorbeeld *je loopt evenmin het risico gezien te worden. Bloot te stellen aan de blikken van de buitenwereld* is wel wat omslachtig.

6b

Hay muchas páginas que te ofrecen bonos para empezar a jugar gratis. Son caramelos para los más jóvenes."

Er zijn veel sites die bonussen bieden zodat je in het begin gratis speelt. Dat zijn lokkertjes voor de allerjongsten.'

Hay muchas páginas que te ofrecen bonos para empezar a jugar gratis: we hebben het toch eerder over *sites* dan over (*internet*)*pagina's*. Ook *websites*. Niet *webpagina's*. Merk overigens op hoe snel taalveranderingen op dit gebied gaan. In mijn beleving heeft iedereen het tegenwoordig over *sites* of *websites*. Daarbij gaat het om het gehele aanbod, dat wil zeggen alle pagina's, van een site, en niet alleen om de 'homepage' (een woord dat vroeger veel meer gebruikt werd; daarbij gaat het om de eerste pagina van een site, die toegang geeft tot de rest van de site). Een goksites heeft uiteraard een bepaalde naam, dus wordt gezegd: die site geeft bonussen (en niet: die pagina geeft bonussen). In mijn Van Dale staat *site* nog niet met deze betekenis (alleen *website*), maar misschien noemt de online Van Dale het woord al wel. 'Bonos' zijn echt *bonussen*, zoekt u maar eens wat Nederlandse pokersites op: 'Meld je nu aan! 100 euro gratis bonus. Klik hier.' Dus niet *waardebonnen, cheques, premies, tegoedbonnen*. Het is ook logisch dat het geen bonnen of cheques zijn, want zo'n site gaat die echt niet uitkeren, dat zou ze veel te veel kosten. Ze laten mensen in het begin gratis spelen tot een bepaald bedrag, dat is alles. En als iemand voor 100 virtuele euro's vergokt heeft, is hij misschien al verslaafd en moet hij betalen met zijn eigen, echte euro's. Ook hier werkt een meer letterlijke vertaling minder goed, vooral een constructie met *om te* wordt vaak stroef: *waarop je met bonussen wordt uitgenodigd om gratis te starten met gokken*. Het woordje *starten* versterkt hier nog eens het on-Nederlandse van de zin. In de oplossing *waarop men bonussen aanbiedt om gratis te beginnen* (en varianten daarop!) is nog iets anders aan de hand. *Men* is

onderwerp, niet alleen van *aanbiedt* maar ook bij *gratis te beginnen*. Maar uiteraard gaat de aanbieder niet zelf gokken. Hier moet dus iets ingevoegd worden, bijvoorbeeld *om de gokkers gratis te laten beginnen* (met de opmerking dat de constructie *om te* minder fraai is). Een oplossing die *om te* vermeld, was: *waarmee je gratis kunt beginnen met spelen*. Al veel natuurlijker en vooral ook: duidelijker! Misschien vragen sommigen zich af: waarom kan hier wel *spelen* en in het begin niet? Het antwoord luidt: omdat de lezer nu al helemaal in het onderwerp is ingevoerd en dus weet dat met ‘spelen’ *gokken* wordt bedoeld. In het begin kan dit woord echter tot vragen en onduidelijkheid leiden. **Son caramelos para los más jóvenes:** dan nu een letterlijke vertaling die beslist niet kan: *snoepjes* of *zuurtjes* voor ‘caramelos’. Dit figuurlijke gebruik van *snoepjes* bestaat niet in het Nederlands, en bovendien infantiliseert het woord te veel. Wie voorbeelden wil van het gebruik van ‘caramelo’ in figuurlijke zin, kan naar de online María Moliner gaan (<http://www.buscador.com/diccionario-maria-moliner/>). Eén voorbeeld: ‘Cualquier primer ministro del Reino Unido sería objeto de escarnio por renunciar a ese caramelo, y ayer Tony Blair [...]’. Zoals u ziet is er geen enkel verband met kinderen of kinderlijkheid (ook niet bij de andere voorbeelden). ‘Caramelo’ is hier, net als in onze zin, iets aangenaams, een cadeautje, iets wat je in de schoot geworpen wordt. Niettemin zal het woord niet altijd met hetzelfde woord in het Nederlands kunnen worden vertaald. Misschien gaat het de ene keer om een worst voorhouden (waar in onze tekst eigenlijk sprake is, maar wat toch niet goed past), de andere keer om een *lokkertje*, om *lokaas* (wat in onze tekst goed past). Een prima alternatief was *dat is onweerstaanbaar voor de allerjongsten*. Niet zijn *als snoepjes* (nog afgezien van het woord *snoepjes*). Niet *jongeren* als vertaling voor ‘los más jóvenes’. *Jongste gokverslaafden* kan in principe niet, want als ze nog aan de bonus moeten beginnen, zijn ze nog niet verslaafd.

7

El perfil de estos nuevos ludópatas es el de “personas sin habilidades sociales, con baja autoestima, para las que el juego es un refugio del que evadirse de la realidad”, asegura Díez, que destaca que “como todo se paga con tarjeta, pierden la noción del dinero perdido”.

De nieuwe gokverslaafden passen in het profiel van ‘mensen zonder sociale vaardigheden, met een laag zelfbeeld, voor wie het gokken een manier is om de werkelijkheid te ontvluchten,’ verklaart Díez. Hij wijst erop dat ‘ze niet in de gaten hebben hoeveel geld ze verliezen, omdat alles met creditcard wordt betaald.’

El perfil de estos nuevos ludópatas es el de “personas sin habilidades sociales: het letterlijke *het profiel van deze nieuwe gokverslaafden is dat van* (en niet *die van!*) klinkt wel wat vertaald. Vooral het *dat van* is niet mooi. Sommige inzenders hebben van ‘perfil’ iets met *kenmerk, kenmerkende eigenschap(pen)* of een vorm van het werkwoord *kenmerken* gemaakt, maar het viel nog niet mee om er dan een goede zin van te maken. *Hebben als kenmerkende eigenschap*

(enkelvoud) kan al niet, omdat het om meer dan één eigenschap gaat. Daarnaast gaat het ook bij een meervoud schuren: *kenmerken van deze nieuwe gokverslaafden zijn een gebrek aan sociale vaardigheden, een laag zelfbeeld, voor wie spelen...* Het voor *wie spelen* en wat verder volgt kan hier niet zomaar achter gezet worden, omdat het slaat op het onderwerp en dat is *kenmerken*. Het voorbeeld met het werkwoord: *het kenmerkt [...] gokverslaafden dat het sociaal onhandige mensen zijn, met een negatief zelfbeeld, voor wie [...]*. Ook dit klinkt toch niet helemaal lekker. Allereerst zou ik het tweede *het* vervangen door *ze*. Maar dan nog. De Van Dale geeft de combinaties *kenmerken als* (‘die hem kenmerken als een man van grote belezenheid’) en *zich kenmerken door*. Ik denk dat *het kenmerkt dat* gewoon niet goed klinkt. Eerder zou ik denken aan *kenmerkend voor deze nieuwe gokverslaafden is dat*. Eén inzender had het woord ‘perfil’ gewoon weggelaten, mijns inziens een uitstekende oplossing: *deze nieuwe gokverslaafden zijn ‘personen zonder sociale vaardigheden [...]*. Let op: niet *het profiel komt overeen met dat van*. Door het werkwoord *overeenkomen* te gebruiken (dat er in de brontekst overigens helemaal niet staat) worden twee verschillende groepen gecreëerd: je hebt een groep zonder sociale vaardigheden, enz., en je hebt de groep *gokverslaafden*. En de profielen van beide groepen komen overeen. Maar zo staat het er niet! Niet *spelverslaafden*. Over de vertaling van ‘personas’: ik zou toch een voorkeur hebben voor *mensen*. Denk aan zinnestelsels als ‘Los libros son como las personas,’ of ‘los perros son como las personas’: *boeken zijn net (als) mensen, honden zijn net (als) mensen* (na dit soort zinnestelsels worden meestal overeenkomsten dan wel verschillen tussen de twee genoemd). Ik heb de indruk dat de woorden *persoon / personen* tegenwoordig in het Nederlands wel meer in dit soort contexten worden gebruikt dan vroeger, maar ik zou er toch voorzichtig mee zijn. *Sociale vaardigheden* is een bestaande term, dus die zou ik gebruiken. *Sociaal onhandig* is toch net iets anders. **Con baja autoestima, para las que el juego es un refugio del que evadirse de la realidad:** ook *met weinig zelfrespect, met een negatief zelfbeeld*. Niet *laag zelfrespect*, niet *laag gevoel van eigenwaarde* en zeker niet *laag gevoel voor eigenwaarde*. Niet *lage eigendunk*. Betekenisfout: *met weinig zelfvertrouwen*. Bij de vertaling van ‘para ... realidad’ moeten we vooral niet te letterlijk de brontekst volgen, maar ons afvragen hoe we dat in het Nederlands zeggen. Het letterlijke pakt vooral slecht uit voor ‘refugio’: *toevlucht(soord), wijkplaats, schuilplaats, veilige plek*, deze woorden kunnen hier allemaal niet gebruikt worden. Wij zeggen: *het is een vlucht, het is een vlucht uit de werkelijkheid* (en niet voor of van de werkelijkheid!), *de werkelijkheid ontvluchten*. Ook *een vlucht om aan de werkelijkheid te ontsnappen*. Ook *realiteit*. **Asegura Díez:** het heeft al vaker gegaan over de vertaling van een woordje als ‘asegura’ in krantenartikelen. Veel is mogelijk, zoals *stelt, beweert, aldus, verklaart, volgens*, maar *verzekert* is hier minder op zijn plaats. Eventueel *weet Díez*. **Que destaca que “como todo se paga con tarjeta, pierden la noción del dinero perdido”:** de zin kan hier, net als in het Spaans, doorlopen, maar dit hoeft zeker niet. Houd altijd in het achterhoofd dat het Spaans in de regel (veel) langere zinnen, met meer komma’s, maakt dan in het Nederlands.

Probeer eindeloze zinnen dus niet met veel moeite op de rails te houden, maar zet eens een punt en begin een nieuwe zin (als het geen literaire teksten zijn tenminste). 'Destaca' kan hier ook worden vertaald met *onderstreept*, *benadrukt*. Nu volgt voor de tweede keer een citaat, wat te zien is aan de aanhalingstekens. Dit soort citaten moeten met aanhalingstekens worden overgenomen, om duidelijk te maken dat het de woorden van Díez zijn. Sommige inzenders laten de aanhalingstekens achterwege, maar dat is niet de bedoeling. Op die manier wordt de indruk gewekt dat de auteur van het stukje in eigen woorden weergeeft wat Díez te zeggen had. Niet doen dus! Als de volgorde van de brontekst gevolgd wordt, kunnen wat hortende overgangen ontstaan, zoals *die benadrukt dat 'omdat / die aangeeft dat 'omdat* (en trouwens ook liever *doordat!*). Veel natuurlijker klinkt *die benadrukt dat door het betalen met een bankpas*. Deze inzender had geen aanhalingstekens geplaatst, maar het eerste had gewoon voor *door* gezet kunnen worden. Enkele inzenders hadden net als in de modelvertaling het tweede deel van het citaat naar voren gehaald, wat prima werkt. Wat is nu precies die 'tarjeta'? We kunnen er gevoeglijk van uitgaan dat het om een *creditcard* gaat, want al in de eerste zin staat immers dat je die nodig hebt. *Pasje* en *bankpasje* kunnen eigenlijk niet, want wanneer je op internet iets met *creditcard* kunt betalen, kun je lang niet altijd ook met een *pasje* betalen. Zowel *met creditcard betalen* als *met een creditcard betalen* is mogelijk. Niet *met de creditcard*. Niet *kaart*, *betaalkaart*. De onpersoonlijke vorm van 'se paga' kan vertaald worden met een lijdende vorm (*wordt betaald*), maar evengoed kan de derde persoon meervoud ingevoerd worden. Dit sluit ook beter aan de op de rest van de zin, waar immers toch alweer sprake is van een derde persoon meervoud. Liever niet *men betaalt*. Het laatste stukje heeft veel on-Nederlandse dingen opgeleverd. Het opvallendst was de letterlijke vertaling *het verloren geld*. We zeggen wel 'Ze heeft veel geld verloren,' maar niet 'haar verloren geld'. Het was weer typisch zo'n stukje waarbij de vertaler zich moest afvragen: hoe zeggen wij dat? Ook erg letterlijk was *de notie kwijtraakt, het besef verliest*. Een goede oplossing was *zij niet meer beseffen hoeveel geld zij al verloren hebben*. Een kanttekening hierbij: liever *ze* dan *zij*, omdat het woord hier geen nadruk heeft. Een andere inzending: *ze geen besef hebben hoeveel ze verliezen*. Een goede oplossing, maar jammer dat het woord *geld* is vergeten: [...] *hoeveel geld ze verliezen*. Niet *geldverspilling*.

8

Quando el entorno del adicto descubre la sangría económica, se le lleva a una rehabilitación que suele durar un año y medio.

Als de omgeving van de verslaafde erachter komt dat het geld wegstroomt / Als de omgeving van de verslaafde het financiële lek ontdekt, sturen ze hem naar een centrum om zich te laten behandelen, wat gewoonlijk anderhalf jaar duurt.

Quando el entorno del adicto descubre la sangría económica: vaak is vertaald *financiële aderlating* voor 'sangría

económica. Dit is op zich een prima uitdrukking, maar mijn bezwaar ertegen is dat een aderlating een eenmalig wegvloeiën is, terwijl het hier om een continue stroom gaat; maar misschien heeft 'sangría' dit bezwaar ook wel enigszins. Een inzender voelde dit kennelijk ook zo aan en vertaalde *financiële aderlatingen*. Niet *economische* voor 'económica'. Onthoud dat 'económico' ook de betekenis *financieel* kan hebben, en dat is hier het geval. **Se le lleva a una rehabilitación que suele durar un año y medio:** net als in de zin met 'se paga' wordt hier weer van een derde persoon ('el entorno del adicto') in het eerste deel van de zin, overgestapt op het onpersoonlijk gebruik van een werkwoord ('se le lleva') in het tweede deel. Daarnaast is in het eerste gedeelte van de zin 'el adicto' een soort onderdeel van het onderwerp, terwijl hij in het tweede gedeelte lijdend voorwerp ('le') is. Mogelijkheden genoeg dus om in vertaling in de problemen te komen. Een voorbeeld waarbij het fout is gegaan, is: *Als de omgeving [...] ontdekt, gaan ze naar een afkickcentrum. Hier verblijven ze [...]*. Hier gaat de omgeving in plaats van de verslaafde proberen te stoppen met gokken! Ook weinig fraai is *Als de omgeving van de verslaafde [...] doorkrijgt, wordt hij naar een [...]*. Zowel *de omgeving* als *hij* zijn onderwerp en worden met elkaar gelijkgeschakeld. Ook hier laat strikt genomen de omgeving zich dus behandelen. Al beter is *Wanneer de omgeving [...] ontdekt, wordt de verslaafde naar [...] gestuurd*. Door het woord *verslaafde* naar het andere deel van de zin te verplaatsen, wordt de zin soepeler en beter te begrijpen. Niettemin maakt de lijdende vorm het wel wat afstandelijk en ook rijst de vraag: wie stuurt hem? Het duidelijkst is om hier de derde persoon als onderwerp te laten terugkomen (*ze*). Het enkelvoud ('el entorno') wordt daarbij meervoud (*ze*), maar dit is in het Nederlands niet ongebruikelijk, als duidelijk is dat het enkelvoudige woord uit meer personen kan bestaan (worden als 'groep', 'stel', enzovoort). Niet *wordt weggebracht* voor 'se lleva'. Dit is te fysiek; je ziet bijna de persoon in kwestie tussen twee begeleiders in lopen. Niet *wordt naar een afkickprogramma gebracht* (je kunt iemand niet naar een programma brengen). Voor *afkicken* als vertaling van 'rehabilitación' gelden weer dezelfde bezwaren als hiervoor al genoemd (zin 2).

9

Lo bueno es que el índice de rehabilitación de estos jóvenes es del 98%.

Het positieve is dat 98% van deze jongeren van zijn gokverslaving afkomt.

Lo bueno es que: ook *het goede nieuws, de goede kant daarvan* voor 'lo bueno'. Niet kortweg *het goede*. **El índice de rehabilitación de estos jóvenes es del 98%:** 'índice' betekent hier eerder *cijfer* dan *index*. Vertaal 'índice' zeker niet met *indexcijfer*; dit woord wordt in de context van koopkracht gebruikt. Het gaat hier niet om hoe groot de *kans* is dat de jongere van het gokken afkomt, maar om harde cijfers. Het is prima om het woord *percentage* te gebruiken, maar in dat geval vervalt het procentteken (%): *het percentage dat van het gokken afkomt, is 98*. Wat kaal, zo'n cijfer alleen,

en misschien daarom verdient deze oplossing toch niet de voorkeur. Niet *herstelt, geneest* voor 'rehabilitación'. Deze woorden liggen te veel in de sfeer van fysieke ziekte. Nog een mooie oplossing van een inzender voor de hele zin: *Gelukkig komt 98% van deze jongeren van de verslaving af.* In de modelvertaling is voor het bezittelijk voornaamwoord *zijn* gekozen. Dit congrueert, net als de werkwoordsvorm *afkomt* met 98%. Het congrueert niet met *jongeren* en daarom is het minder fraai, maar de bezittelijke vorm is wel zo Nederlands. *Hun verslaving* zou met *jongeren* congrueren maar is hier onmogelijk, omdat het bezittelijk voornaamwoord, net als de werkwoordsvorm, met 98% moet congrueren.

Bron:

<http://www.ideal.es/granada/v/20100517/granada/apuestas-internet-disparan-casos-20100517.html>

Beoordeling Nr. 8, 2011

Goed: Truus, Dúo Dinámico, Jacobien, Isabel, Charlotte, Juana

Ruim voldoende: Pepita, Floreo, Tram, Comar, Acto, Beata, Corine, Agnes, El Berchulero

Voldoende: Musa, Cenicienta, Ana, Albatros, Esperanza, Mobi

Twijfelachtig: Henco, Udo

Onvoldoende: R.S., Don Pedro

Notatie: Binnen de categorieën staan de pseudoniemen, gescheiden door komma's, in volgorde van aantallen fouten. Pseudoniemen van inzenders die hetzelfde aantal fouten hadden, zijn alfabetisch gerangschikt.

Vertaling Nederlands-Spaans

Microplastics

Microplásticos

1

Wat is er aan de hand?

¿Qué está pasando? / ¿Cuál es el problema?

2

In veel scrubs en andere verzorgingsproducten, zoals peelings, douchegels en zelfs tandpasta's, zitten plastic deeltjes. Deze kleine plastic deeltjes worden door het doucheputje gespoeld en passeren de waterzuivering, waardoor het plastic uiteindelijk in zee terechtkomt. Met alle gevolgen van dien.

Muchos exfoliantes y productos de belleza, como peelings, gels de ducha e incluso pastas dentífricas, contienen partículas de plástico. Estas partículas se van por el desagüe y pasan desapercibidos por la depuradora, con lo que el plástico acaba llegando al mar. Con todas las consecuencias.

3

Campagne: 'Ik scrub plasticvrij'

Campaña: "Quiero un exfoliante sin plásticos"

4

Stichting De Noordzee heeft een campagne gestart om dit probleem aan te kaarten. Veel mensen weten het niet, daarom willen we consumenten informeren en vragen de

petitie te tekenen. Hoe meer hoe beter, want dan kunnen we producenten onder druk zetten. Doel is om te zorgen dat ze stoppen met het gebruik van plastic en overgaan op milieuvriendelijke alternatieven.

La fundación neerlandesa Stichting De Noordzee ha lanzado una campaña para poner este problema sobre la mesa. Un problema que mucha gente ni siquiera conoce. Por eso queremos informar a los consumidores y pedirles que firmen la petición. Cuantos más lo hagan más presión podremos ejercer sobre los fabricantes. El objetivo es hacer que dejen de utilizar plásticos y los sustituyan por alternativas más respetuosas con el medio ambiente.

5

De producenten hebben we een brief gestuurd, waarin we zeggen dat ze op moeten houden met plastic gebruiken, omdat het slecht is én omdat er heel veel alternatieven zijn. Zoals gemalen haverhout, kokos, anijszaadjes, het maalsel van de schil van noten en bamboe.

En una carta que hemos enviado a los fabricantes les pedimos que dejen de utilizar plástico porque es perjudicial y, además, porque existen muchas alternativas, como la avena triturada, el coco, las semillas de anís, la cáscara de frutos secos molida o el bambú.

6

Wat kan ik doen?

Help mee om een einde te maken aan plastics in verzorgingsproducten en teken de petitie 'Ik scrub plasticvrij'!

¿Qué puedes hacer tú?

Ayuda a terminar con los plásticos en los productos de belleza: firma la petición "Quiero un exfoliante sin plásticos".

7

En verder:

1. Vraag je vrienden ook de petitie te tekenen!
2. Check de lijst met producten die je beter niet kunt gebruiken
3. Check thuis ook jouw verzorgingsproducten en laat het ons weten als je plastics op het etiket vindt, dan voegen we deze toe aan de lijst
4. Maak zelf een filmpje en upload dit op Facebook.

Además:

1. *Pide a tus amigos que firmen también la petición*
2. *Lee la lista de productos que es mejor no utilizar*
3. *Controla los productos de belleza que tienes en casa e infórmalos si lees en la etiqueta que contienen plásticos para que podamos incluirlos en nuestra lista*
4. *Haz un video y súbelo a Facebook*

Bron: <http://www.noordzee.nl/campagnes/microplastics>

Nieuwe opgave Nederlands-Spaans

Schetsen van schoonheid

De tentoonstelling presenteert tekeningen van Dirck Crabeth (1510-1572) en belicht het vakmanschap van deze kunstenaar die in opdracht van onder anderen Filips II van Spanje en Prins Willem van Oranje werkte. De ontwerpen, voor ramen van 5 tot wel 22 meter hoog, staan bekend als de grootste tekeningen ter wereld en behoren tot de keur van de Hollandse Renaissance. Ze werden de afgelopen zeven jaar in Gouda gerestaureerd en zijn nu eenmalig, samen met de gebrandschilderde ramen in de naastgelegen Sint-Janskerk, te bewonderen.

De 72 kleurrijke glas-in-loodramen van de Sint-Janskerk, gewijd aan Johannes de Doper tevens schutpatroon van Groene Hart Stad Gouda, dateren uit de zestiende eeuw en zijn gemaakt door vooraanstaande Nederlandse kunstenaars. Deze 'Goudse Glazen' overleefden de Beeldenstorm in 1566

en menig natuurgeweld in de loop der eeuwen. Net als de 400 jaar oude ontwerptekeningen op ware grootte, die dankzij zorgvuldig beheer door de kerkrentmeesters veilig in de kerk lagen opgeborgen. In Gouda zijn de ontwerpen en de ramen bovendien op hun oorspronkelijke locatie bijeen gebleven; en dat is nergens ter wereld het geval.

De Sint-Janskerk nam het initiatief tot restauratie van de enorme tekeningen. Dit project is onlangs afgerond. MuseumgoudA en de Sint-Janskerk tonen nu deze bijzondere kunstschat gecombineerd. Na afloop zullen de kwetsbare tekeningen voor langere tijd de kerkkluis in gaan.

Bron: <http://www.museum.nl/index.cfm/museum/MuseumgoudA/tentoonstelling/Schetsen-van-Schoonheid#>

De vertaling van deze opgave dient uiterlijk **20 februari 2012** in Times Roman, 12 pt met ruime kantlijnen en 1,5 regelafstand, in het bezit te zijn van Conchita Alegre Gil, Hulkstein 15, 2804 EN Gouda (op de envelop graag DE TALEN) of [detalenspaans\[at\]gmail.com](mailto:detalenspaans[at]gmail.com). De uitwerking verschijnt in het aprilnummer 2012.

Nieuwe opgave Spaans-Nederlands

Proponen en México que los matrimonios sean renovables

Es para disminuir el número de divorcios, que se dispararon en los últimos 4 años.

“Sobreviven los hombres a los terremotos, a las epidemias, a los horrores de la enfermedad, a la agonía del alma, pero en todos los tiempos su más agobiante tragedia, fue, permanece y será, la de la alcoba”. En Ana Karenina, León Tolstói apuntaba al corazón de uno de los grandes problemas de la sociedad moderna. No sabemos si el gran escritor ruso estaba en lo cierto, pero lo que sí se puede inferir es que el matrimonio, tal como permanece, se encuentra en estado de pregunta.

Es por eso que en la Ciudad de México, para atemperar la

oleada de separaciones y divorcios, la asamblea legislativa del DF discutirá en su Comisión de Justicia una reforma del Código Civil que incluye la creación de la figura del matrimonio renovable: cada dos años, al modo de un contrato laboral o de alquiler.

Desde que en 2008 entró en vigor en la capital mexicana el llamado divorcio exprés, que permite la disolución matrimonial en cuatro semanas, se realizaron cerca de 60.000 divorcios, según las autoridades de la capital. El contrato de dos años, que sería opcional, evitaría las cargas de trabajo por juicios de divorcio, de acuerdo a la iniciativa, ya que las partes pondrían un término de tiempo para poder saber si su matrimonio funciona.

Bron: http://www.clarin.com/sociedad/Proponen-Mexico-matrimonios-renovables_0_563943700.html

Niet insturen. Een werkvertaling met alternatieven en/of commentaar zal in het volgende nummer verschijnen.

Afrika in de wereld

Africa in the world

Om te beginnen wil ik u allen een zeer voorspoedig nieuw jaar toewensen, en veel leerzaam vertaalgenoege met de opgaven uit De Talen.

Een tamelijk pittige tekst ditmaal, die vroeg om een wat vrije benadering van de vertaling. Wat bijvoorbeeld opvalt in de brontekst is het grote aantal korte zinnen. Aangezien dit minder gebruikelijk is in de Engelse journalistieke stijl, heb ik in mijn voorbeeldvertaling nogal wat zinnen samengevoegd. Dat is natuurlijk niet verplicht, en ik heb het ook niet fout gerekend als inzenders dit niet hadden gedaan, maar het levert wel een voor Engelstaligen beter leesbare vertaling op.

De vertaling van de titel is rechttoe-rechtaan, maar eventueel kan *Africa's position / place in the world* ook best. Verschillende inzenders hadden kennelijk op het internet gezien dat het boek ook in een Engelse versie is gepubliceerd, onder de titel *Season of Rains: Africa in the World*.

1+2

Zelden in de recente geschiedenis werden Afrikanen zo geschoffeerd als op 2 oktober 2001. Tony Blair bestempelde Afrika op het congres van zijn Labour-partij als 'een litteken op het geweten van de wereld'.

Rarely in recent times have Africans been so insulted as on 2 October 2001, when Tony Blair, speaking at a Labour Party Conference, called the continent 'a scar on the conscience of the world.'

Zelden in de recente geschiedenis werden Afrikanen zo geschoffeerd: ook *Seldom in recent times / history have Africans been / were Africans so insulted (in combinatie met as) / more insulted (in combinatie met than)*. Merk op dat de Engelse zin hier dezelfde volgorde van hulpwerkwoord en onderwerp gebruikt als het Nederlands, dus eerst het hulpwerkwoord (*have / were*) en dan pas het onderwerp (*Africans*), een volgorde die normaal alleen in vragende zinnen voorkomt. De reden daarvoor is dat de zin begint met een bijwoordelijke bepaling (*Rarely in recent times*) met een negatieve betekenis. In zulke gevallen gebruikt het Engels 'inversie' van onderwerp en hulpwerkwoord (zie de rubriek De rode draad in De Talen van september 2005). Dit is een vaste grammaticale regel (dus niet *Rarely in recent history Africans have been so insulted*). Hoewel de woordvolgorde hier dus overeenkomt met de Nederlandse, kunnen veel Nederlanders hier maar moeilijk aan wennen, omdat ze deze omgekeerde woordvolgorde in het Engels verder alleen kennen uit vragende zinnen, terwijl die in het Nederlands veel vaker voorkomt. Waarschijnlijk zijn die Nederlanders dan bang dat ze 'Dunglish' schrijven als ze in het Engels die inversie toepassen.

Er zijn ook wel mogelijkheden om deze constructie te omzeilen, bijvoorbeeld als volgt: *There have been few occasions / times when Africans were so insulted &c.* Een andere optie zou zijn om de bepaling naar elders in de zin te verschuiven, bijvoorbeeld *Africans have rarely been more insulted in recent times &c.*, maar daardoor gaan wel de extra nadruk en het retorische effect verloren dat de auteur probeert te bereiken door deze aan het begin van de zin te plaatsen.

recente geschiedenis: liever niet *modern history*; niet *contemporary history* (dat betekent hedendaagse geschiedenis). **Afrikanen:** liever niet *the Africans / African people*. **zo geschoffeerd:** ook *so offended / affronted / so grossly insulted / offended so deeply*; niet *treated with such contempt / so contemptuously* (dit impliceert dat Blair en Sarkozy opzettelijk probeerden de Afrikanen te beledigen, en dat is (hopelijk) niet zo; het waren meer tactloze blunders) / *verbally abused* (dat betekent uitschelden) / *scoffed at*.

Tony Blair bestempelde Afrika op het congres van zijn Labour-partij als: het combineren van deze twee zinnen lag erg voor de hand, vooral doordat de eerste zin eindigt met een datum en de tweede zin gaat over iets wat op die datum gebeurde. Als u de zinnen liever niet combineert, kunt u dit verband tussen de zinnen ook aangeven door in de nieuwe zin een verbindende frase toe te voegen als *On that day, Tony Blair &c.* Verder zijn er diverse mogelijkheden voor de plaatsing van de bijwoordelijke bepaling van plaats **op het congres van zijn Labour-partij**, bijvoorbeeld *At a Labour Party conference, Tony Blair called / Tony Blair, speaking at / addressing a Labour Party conference, called;* maar liever niet *Tony Blair – at a LP conference – called;* en zeker niet *Tony Blair called Africa at a Labour party conference &c. / TB called Africa ... at a LP conference / TB at a LP conference called &c.* **bestempelde:** ook *described;* liever niet *labelled / designated;* niet *branded* (dat zou weer opzettelijke belediging inhouden) / *stamped*. **op:** ook *during a LP conference;* niet *on a LP conference.*

congres: deze partijcongressen worden in Engeland altijd *conference* genoemd, geen *congress / convention / meeting*. **zijn:** vermoedelijk heeft de auteur dit woord toegevoegd voor het geval zijn Nederlandse lezers niet weten van welke partij Blair is. In het Engels is het in elk geval overbodig. Het meest voor de hand ligt hier het onbepaald lidwoord *a*, hoewel het bepaald lidwoord *the* ook wel kan (het gaat immers om een specifiek congres, waarvan de datum al is genoemd).

een litteken op het geweten van de wereld: ook *a scar on the world's conscience;* liever niet *that Africa had scarred the world's conscience / the world's moral dilemma* (dit laatste zou waarschijnlijk niet als beledigend zijn ervaren); niet *a scar in the world's conscience.*

3+4

Afrikanen reageerden boos en verontwaardigd. Zij voelden zich gekleineerd.

Africans reacted with anger and indignation, feeling humiliated by his words.

Afrikanen: ook *The Africans* (omdat de Afrikanen al in de vorige zin zijn genoemd; zonder dat zou het gebruik van *the* impliceren dat alle Afrikanen reageerden) / *African people*.

reageerden: eventueel ook *responded* (al wordt dit eerder gebruikt in situaties waar de andere partij een antwoord of reactie verwacht); niet *The Africans' reaction was*. **reageerden**

boos en verontwaardigd: ook *were angry and indignant / outraged / offended / reacted angrily and indignantly / The reaction was one of anger and indignation*; liever niet *angry and enraged* (nogal tautologisch) / *resentful / reacted in an angry and indignant way / gave angry and indignant reactions*; niet *reacted angry / offended* (bij het werkwoord *reacted* hoort een bijwoord, geen bijvoeglijk naamwoord).

Zij voelden zich gekleineerd: ook hier ligt samenvoegen met de vorige zin nogal voor de hand, maar als u dat niet wilt doen, kunt u ook gewoon een nieuwe zin maken: *They felt belittled / patronised / disparaged / humiliated / denigrated / slighted / scorned (by his words)*; niet *depreciated* (dat betekent in waarde doen dalen, veelal gezegd van valuta). Een van de inzenders had de volgorde van zin 3 en 4 omgekeerd, met goed resultaat: *Africans felt belittled and their response was one of outrage and indignation*.

5

Toch slaagde Nicolas Sarkozy er zes jaar later in Blair te overtreffen.

Despite the response, Nicolas Sarkozy nonetheless managed to outdo Tony Blair six years later.

Toch: Op zich is *Nevertheless / Nonetheless / Yet* ook wel voldoende, maar *Despite the response* geeft een betere, want meer expliciete en logische aansluiting met de vorige zin.

Liever niet *Still / But*; niet *In the face of this*. **zes jaar later:** hoewel deze bepaling van tijd eventueel ook wel meteen na *Yet / Nevertheless* kan komen (*Yet six years later, NS managed &c.*), is de positie achteraan toch meer natuurlijk. **slaagde NS er ... in B te overtreffen:** eventueel ook *succeeded in outdoing TB*. **overtreffen:** liever niet *surpass / "outshine"* (ondanks de ironie aanduidende aanhalingstekens toch nog te positief klinkend); niet *exceed / overrule / beat / outstrip* (dit laatste betekent voorbijstreven). **Blair:** eventueel ook *Mr Blair / Blair*, maar normaal gesproken wordt in Engelse kranten toch altijd zijn voornaam plus achternaam vermeld.

6

'De tragiek van Afrika', hield de Franse president een overwegend Afrikaans gehoor voor op 26 juli 2007 in Senegal, 'is dat de Afrikaanse mens nooit echt de geschiedenis is binnengetreten.'

'The tragedy of Africa,' he told a largely African audience in Senegal on 26 July 2007, 'is that Africans have never really been part of history.'

Het is eventueel ook mogelijk om de twee delen van het citaat aan elkaar te plakken (bijvoorbeeld *The French president told a ... in Senegal on 26 July 2007 that 'The tragedy &c. / Addressing a largely ... 2007 / In his / a speech to a largely ... 2007, the French president said that 'The tragedy &c.*). Toch hebben journalisten vaak een voorkeur voor dit soort gesplitste citaten, waarschijnlijk vanwege het retorisch effect ervan. **De tragedie van Afrika:** ook *Africa's tragedy*; niet *The tragic of Africa*. **hield ... voor:** eventueel ook *stated*; liever niet *informed / pointed out*; niet *confronted / represented / remonstrated / put before (a ... audience)*.

overwegend Afrikaans gehoor: ook *mainly / predominantly African audience*; liever niet *almost entirely African / primarily African*. **op 26 juli 2007 in Senegal:** in het Engels komt een bijwoordelijke bepaling van plaats normaal gesproken vóór een van tijd (terwijl de volgorde in het Nederlands meestal omgekeerd is). Het is ook mogelijk de twee bepalingen uit elkaar te plaatsen, bijvoorbeeld *On 26 July 2007, the French president told ... in Senegal that &c*. Ik zou liever niet beide bepalingen aan het begin van de zin plaatsen, want dan krijgen ze onnodig veel nadruk.

de Afrikaanse mens: eventueel ook *the African people*; liever niet *the African* (als er in het algemeen wordt gesproken, gebruikt het Engels gewoonlijk liever het meervoud; het enkelvoud klinkt hier zelfs denigrerend) / *African man*; niet *the African man* (dan hebben we het alleen over mannen) / *African mankind / the African human being*. **nooit echt de geschiedenis is binnengetreten:** liever niet *have never really entered history* (levert weliswaar 250 Google-hits op, maar weinig als je alleen naar UK sites zoekt) / *participated in the world's history*; niet *have never entered / gone down in(to) history* (dat gebruik je in zinnen als *He went down in history as the man who invented the washing machine*).

7

Overheersende reactie, nadat iedereen van de verbijstering was bekomen: in het Élysée huist een racist.

The predominant reaction, once the shock waves had subsided / once everyone had recovered from the shock, was to claim that there was a racist at the Élysée.

U kunt de zin ook laten beginnen met *Once / After everyone had recovered from the shock*. Een *ing*-vorm is hierbij ook mogelijk, maar dan moet u wel oppassen voor een zogenaamde 'dangling modifier' (ook 'dangling participle' genoemd), zoals *After recovering from the shock, the predominant reaction was &c*; omdat bij het werkwoord *recovering* geen expliciet onderwerp staat, ga je er als lezer vanuit dat het impliciete onderwerp hetzelfde is als het onderwerp van de rest van de zin, in dit geval dus *reaction*. Maar het is natuurlijk niet de reactie die herstelt van de schok, dus dat wringt (zie ook de rubriek *De rode draad* in *De Talen* van maart 2009). Als u de bijzin laat staan op de plaats waar deze in de Nederlandse zin staat, moet u

letten op de juiste woordvolgorde; onjuist is bijvoorbeeld *The predominant reaction was, after everyone had recovered from the shock, that there was a racist at the Élysée*. Het werkwoord was had hier ná de bijzin moeten staan.

Overheersende: ook *prevailing*; liever niet *dominant* / *prevalent* / *main*; niet *overwhelming* / *predominating*. Denk erom dat hier in het Engels het lidwoord *the* moet staan; zonder lidwoord beginnen, zoals hier in het Nederlands gebeurt, kan in het Engels niet. **van de verbijstering was bekomen:** liever niet *had overcome their shock* / *had recovered from their bewilderment* / *perplexity* / *amazement* / *dismay* / *consternation*. **in het Élysée huist een racist:** eventueel ook *there is a racist at the Élysée*; liever niet *there is a racist living at the Élysée* / *the Élysée harbours* / *houses* / *is harbouring* / *housing a racist* / *a racist had moved into the Élysée*; niet *a racist occupies* / *is present at* / *lives at the Élysée* / *that a racist presided in the Élysée* (een contaminatie van *reside in en preside over*) / *the Élysée accommodates* / *is inhabited by a racist* / *in the Élysée lives a racist*.

8+9

Rama Yade, de in Senegal geboren politica die onder Sarkozy werkte als staatssecretaris, diende haar partijleider later van repliek. Afrika, merkte Yade droogjes op, is juist waar de mensheid zijn geschiedenis begon.

Ms Rama Yade, the Senegal-born politician who was once a minister in Sarkozy's government, later put him in his place by drily commenting that Africa is actually where human history began.

Rama Yade, de in Senegal geboren politica die onder Sarkozy werkte als staatssecretaris: ook *RY, who was born in Senegal and served as a minister under Sarkozy*; liever niet *the politician born in Senegal who served &c.* / *who worked as a minister*; niet *the politician born in Senegal and worked for &c.* **in Senegal geboren:** ook *Senegalese-born*; niet *native Senegalese*. **politica:** niet *female* / *woman politician* / *stateswoman*. Het is in het Engels ongebruikelijk om zo'n expliciete geslachtsaanduiding toe te voegen, tenzij dit van wezenlijk belang is voor het verhaal (bijvoorbeeld *the first female pilot to fly across the Channel*, als dit al eerder door een man is gedaan). Eventueel kan het geslacht van Rama Yade worden aangegeven door de toevoeging *Ms* aan de naam (zoals in de voorbeeldvertaling), of door het gebruik van *she* in de volgende zin. **staatssecretaris:** ook *state secretary* / *State Secretary* (een benaming die door de Nederlandse overheid vaak wordt gebruikt als men het in het Engels heeft over een Nederlandse staatssecretaris) / *minister of state* / *junior minister*; niet *secretary of state* (dat is in Groot-Brittannië juist een van de belangrijkste ministers, die het kernkabinet vormen, en in Amerika is het specifiek de minister van buitenlandse zaken) / *parliamentary secretary* / *undersecretary*.

diende haar partijleider van repliek: ook *rebuked him*; niet *rebutted him*, / *gave him a repartee* / *gave him the sharp end of her tongue* / *told him where to get off* / *replied to him*, / *countered him* / *made a counterattack against him* / *talked back at him* / *retorted him* (*to retort* is een onovergankelijk

werkwoord en kan dus geen lijdend voorwerp krijgen). **haar partijleider:** ook *her party leader*; liever niet *her party's leader*. **later:** ook *afterwards* / *some time later*.

Afrika, merkte Yade droogjes op, is: ook *Africa, she drily / dryly commented* / *responded* / *observed* / *noted*; liever niet *remarked* / *wryly* (dat is meer wrang, spottend). **is juist waar:** ook *is the very place where* / *is in fact where* / *is precisely where*; liever niet *is the exact place where*; niet *is just / indeed / exactly where* / *is at the spot where*. **waar de mensheid haar geschiedenis begon:** ook *where mankind's history* / *the history of mankind* / *the human race began* / *where humanity / mankind began its history* / *where human history originated* / *the cradle of humanity*; liever niet *where humanity started* (zonder *history* erbij); niet *where man started history* / *the cradle of human nature* / *menkind*.

10+11

Stephen Ellis rekt grondig af met het eurocentrische wereldbeeld waar vooroordelen zoals die van Blair en Sarkozy uit voortvloeien. Afrika hoeft niet gered te worden van de Afrikanen, Afrika staat niet buiten de geschiedenis, betoogt de historicus Ellis in *Het regenseizoen. Afrika in de wereld*, een boek dat hij schreef op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In his book commissioned by the Dutch Ministry of Foreign Affairs entitled Season of Rains. Africa in the World, historian Stephen Ellis thoroughly demolishes / completely dismantles the Eurocentric world view that produces prejudices like those voiced / revealed by Blair and Sarkozy. Africa doesn't need to be saved from the Africans and Africa is not beyond the margins of / does not fall beyond the bounds of history, he claims.

Zoals u ziet heb ik in mijn voorbeeldvertaling de elementen van deze twee zinnen nogal door elkaar gehutseld, met de bedoeling er een goed lopend geheel van te maken (of dat gelukt is, laat ik aan u ter beoordeling). Mijn voornaamste reden om dit te doen, was dat ik vond dat die naam Stephen Ellis hier nogal abrupt werd geïntroduceerd. Weliswaar stond bovenaan het artikel in een kadertje vermeld dat het een bespreking van het boek van Ellis betrof, maar in de tekst is zijn naam tot nu toe niet gevallen. Door hier meteen de naam van het boek en de opdrachtgever te vermelden, en het feit dat Ellis historicus is, wordt de zin gemakkelijker te volgen. Deze omzetting is uiteraard niet verplicht. U kunt ook de volgorde van de elementen in de Nederlandse zinnen min of meer behouden in de vertaling (mits dat geen onhandig Engels oplevert).

rekt grondig af: ook *thoroughly rejects* / *sharply criticises* / *wipes the floor with*; liever niet *thoroughly deals with* / *makes short work of* / *disposes of*; niet *finishes with* / *settles / squares up with* (dat is afrekenen in de zin van betalen) / *get even with* (dat duidt op wraakneming) / *puts an end to* / *knocks down*. Zoals u ziet zaten er hier veel onjuiste woordkeuzes in de inzendingen. Dat is vaak een kwestie van verkeerd woordenboekgebruik. Woordenboeken geven vaak een hele reeks vertaalopties voor een bepaald woord, en de kunst is er de juiste uit te kiezen, die precies de goede betekenis

weergeeft en ook in de context past. In grote woordenboeken staat er bij de verschillende opties vaak genoeg informatie (bijvoorbeeld in de vorm van voorbeelden) om die keuze goed te kunnen maken, maar als er niet voldoende informatie staat, moet je als vertaler de opties altijd opzoeken in een goed ééntalig (Engels-Engels) woordenboek of via het internet, om tot de juiste keuze te komen. Het is in elk geval geen goed idee om uit het lijstje opties in het tweetalig woordenboek er willekeurig één te kiezen, want dat levert vaak een verkeerde keuze op. **rekent:** In boekbesprekingen wordt ook in het Engels meestal de onvoltooid tegenwoordige tijd gebruikt, en niet de onvoltooid verleden of voltooid tegenwoordige tijd. **eurocentrisch:** ook *eurocentric* (hoewel deze spelling op het internet veel minder vaak voorkomt dan die met een hoofdletter); niet *Euro centric*. **wereldbeeld:** ook *worldview* (één woord) / *world-view* (zelden); liever niet *image of the world*; niet *viewpoint(s)*. **waar (vooroordelen) ... uit voortkomen:** ook *from which ... result / originate / stem / that results in / leads to / which are responsible for*; liever niet *giving rise to / resulting in / on which ... are based / which ... ensue from*; niet *are resulting from* (geen reden voor *progressive*) / *where ... results from / from which ... result from* (tweemaal *from*). **vooroordelen:** liever niet *biased opinions / biases / preconceptions*; niet *mistaken ideas*. **vooroordelen zoals die van Blair en Sarkozy:** ook *prejudices like / such as those expressed by B and S*; liever niet *prejudices of B and S / prejudices like Blair's and Sarkozy's / prejudices as expressed by B and S*; niet *prejudices as B and S revealed / prejudices as those of B and S* (in het Nederlands kunnen we *als* en *zoals* door elkaar gebruiken bij het geven van voorbeelden, maar in het Engels is *such as* een vaste combinatie, en kan *such* niet worden weggelaten) / *prejudices by / from B and S*.

Afrika hoeft niet gered te worden van de Afrikanen: ook *There's / There is no need to save / rescue Africa from the Africans / Africa doesn't need saving from the Africans / Ellis rejects the notion that Africa has to be saved from the Africans*; liever niet *Africa need not be saved*; niet *Africa must not be saved* (dat zou betekenen dat Afrika niet gered *mag* worden) / *has not to be saved* (onmogelijke constructie) / *need not to be saved* (onjuiste constructie).

Afrika staat niet buiten de geschiedenis: ook *Africa has a place in history / does play a part in history*; liever niet *Africa does not stand outside history / is not outside history / is not excluded from history*; niet *is not an outsider when it comes to history / does not live / is not situated outside history / stand aside history / is not standing* (geen reden voor *progressive*) / *is not outside history*.

betoogt de historicus Ellis: ook *argues / says / asserts / contends the historian / the author and historian Stephen Ellis*; liever niet *the historian Ellis* (zonder voornaam). **in het boek Het regenseizoen. Afrika in de wereld:** aangezien het boek ook in het Engels is verschenen, kan hier gewoon de bestaande Engelse titel worden gebruikt. Merk op dat de vertaler niet de gebruikelijke Engelse benaming voor **regenseizoen**, *rainy season* (niet *the rain season*, zoals sommige inzenders schreven) heeft gebruikt. Daar zal vast een reden voor zijn, die waarschijnlijk duidelijk wordt als je het boek leest. Als het boek alleen in het Nederlands was verschenen, zou de

Nederlandse titel moeten worden gebruikt, met een Engelse vertaling er tussen haakjes achter (of in een voetnoot).

op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken: ook *at the request of the Dutch Ministry of Foreign Affairs / Foreign Ministry*; liever niet *the Foreign Office* (dat is specifiek de naam voor het Britse ministerie); niet *on / upon request of / by order of / on the Ministry of Foreign Affairs' request*.

12

Het wordt tijd dat we Afrika voor vol aanzien.

It's time we took Africa seriously.

Ook *It's about time / high time we took / we take / to take / for us to take Africa seriously / Africa was / is taken seriously / The time has come to take Africa seriously / We have to start taking Africa seriously*; niet *It's time that we are taking Africa seriously / It's time that we should take / It's getting time*.

13+14

De Brit Ellis is verbonden aan de VU in Amsterdam en het Afrika-Studiecentrum in Leiden. Hij hekelt de notie van Afrika als lijdend voorwerp in een geglobaliseerde wereld.

British-born Stephen Ellis, who works for Amsterdam's VU University / the VU University in Amsterdam and the African Studies Centre in Leiden, denounces / deplors the suggestion that Africa is a passive object in a globalised world.

De Brit Ellis is verbonden aan: ook *Ellis, who was born in Britain / hails from Britain / the UK / Born in Britain, Ellis / Mr Ellis works for / A British national, Ellis works for / Ellis, who is British, works for / Ellis, British by birth, works for*; niet *The Brit / Briton / British Ellis works for / Ellis, a Briton, works for / Ellis, of British nationality, works for*. **is verbonden aan:** eventueel ook *is employed by*; niet *attached to / affiliated with / linked to / connected / associated with / is committed to*. **de VU in Amsterdam:** op de website noemt de VU zich in het Engels *VU University*, al wordt de naam *Free University* ook vaak gebruikt. Wat in elk geval niet kan is *University Amsterdam* (zonder voorzetsel ertussen). Het **Afrika-Studiecentrum** gebruikt als Engelse naam *African Studies Centre*, al zou *Study Centre* meer voor de hand hebben gelegen (of *Centre for African Studies*). **Leiden:** de spelling *Leyden* wordt nauwelijks nog gebruikt. **Hij hekelt de notie van Afrika als:** ook *He criticises / condemns the notion / idea / conception of Africa as / the idea that Africa is*; liever niet *the opinion / the notion of Africa being*; niet *the notion that Africa is seen as / viewed as / Africa's notion of being / berates the notion of (berate wordt alleen gebruikt als er iemand wordt geheld)*. **lijdend voorwerp in een geglobaliseerde wereld:** dit is uiteraard een soort woordspeling op het grammaticale begrip lijdend voorwerp, maar als u de corresponderende Engelse grammaticale term *direct object* gebruikt, gaat de bedoelde betekenis natuurlijk verloren, dus hier zal toch een andere oplossing moet worden gezocht. Van de ingezonden opties vond ik *a passive entity in / the victim of a globalised /*

globalized world acceptabel; liever niet *a / the loser in / a victim in a globalised world*; niet *an insignificant object / the subject / a losing party / object in distress / subject of*

discussion / abject subject in a globalised world / in a global world / the notion of Africa suffering from a globalised world.

Beoordeling (Nr 8, oktober, 2011)

Aan het begin van de nieuwe jaargang wil ik u kort uiteenzetten op welke manier ik de ingezonden vertalingen beoordeel, om eventuele misverstanden te voorkomen. De beoordelingen komen tot stand via een vrij traditioneel systeem. Ik kijk de vertalingen zin voor zin na, en streep zaken aan die mijns inziens onjuist zijn. Daarbij maak ik onderscheid tussen hele en halve fouten. Als halve fouten reken ik onder andere aan vergrijpen tegen de spelling, woordvolgorde en interpunctie, en minder ernstige woordkeuzefouten. Alle overige fouten gelden als hele fout. Ik tel alle hele en halve fouten op en noteer het totaal per inzender. Vervolgens bepaal ik bij welk aantal fouten ik de grens tussen voldoende en onvoldoende (de zogenaamde cesuur) ga leggen. Waar die terecht komt, hangt onder andere af van de moeilijkheidsgraad van de opgave. Ik maak daarbij geen verschil tussen de vertalingen Engels-Nederlands en Nederlands-Engels. Uitgaande van die cesuur bepaal ik de grenzen tussen de overige beoordelingen (zeer goed, goed, ruim voldoende, voldoende, &c.) en vervolgens zet ik de foutentotalen per inzender om in een beoordelingscijfer. De titel tel ik niet mee.

U moet zich overigens realiseren dat dit systeem, als gevolg van de cesuurbepaling achteraf, een **relatieve**

beoordeling inhoudt: elke inzender wordt in feite beoordeeld ten opzichte van het gemiddelde van alle inzenders. Ik beoordeel dus niet ten opzichte van absolute normen voor, bijvoorbeeld, professionele vertalers. Dat betekent onder andere dat u uit een voldoende beoordeling niet kunt afleiden dat u bij een professioneel vertalersexamen (bijvoorbeeld het SNEVT-examen) ook wel een voldoende zou scoren.

Notatie: binnen de categorieën staan de pseudoniemen, gescheiden door komma's, in volgorde van aantallen fouten (minste fouten voorop, meeste fouten achteraan). Pseudoniemen van mensen die precies hetzelfde aantal fouten hadden, zijn alfabetisch gerangschikt en door liggende streepjes verbonden.

Zeer goed: Missy Bookworm

Goed: Aries – Funambule – Medea, G. Hek – Renne

Ruim voldoende: St. Peter, Balgie, Kluiw – Pebbles

Voldoende: Summertime, Bernardo – Diana, Adriana – Weakens, T.D. Ellen, Nearly There, Elly – Kattekop

Bijna voldoende: Eva Vera – Rhubarb, Cors, Aquarius, Sidam, Felix

Onvoldoende: Cora – Farmer, Henco, Egeltje (twee zinnen vergeten) – Okrzei, Artemis – Long Distance Runner

Vertaling Engels-Nederlands

Toon Tellegen

Hieronder vindt u mijn vertaling van de opgave uit het decembernummer, gevolgd door wat toelichting. Degenen onder u die deze vertaling voor zichzelf hebben geprobeerd, zullen het met mij eens zijn dat het een pittig stukje tekst was om te vertalen. Voeg daarbij het feit dat het nogal ver verwijderd is van het vertaalwerk dat ik gewoonlijk doe (wetenschappelijke teksten op het gebied van geneeskunde en biologie) en u zult begrijpen dat ik flink heb zitten ploeteren op de onderstaande voorbeeldvertaling. Dat blijkt ook al uit het feit dat ik hier en daar twee mogelijke versies naast elkaar presenteer, omdat ik er zelf niet tussen kon kiezen. Alle suggesties voor betere oplossingen zijn dan ook van harte welkom (per brief of e-mail).

(1) Toon Tellegen (1941), onlangs gepensioneerd als arts, is in Nederland zeer bekend als dichter (met al meer dan twintig bundels op zijn naam), prozaschrijver en toneelschrijver. (2) Bij het grote publiek is hij het meest bekend geworden door zijn vele boeken met kinderverhalen, vol met vermenschlijkte eekhoorns, boktorren, krekels en olifanten / vol met

eekhoorns, torren, krekels en olifanten die er menselijke gedachten en gevoelens op nahouden, inclusief een mier die worstelt met een identiteitscrisis: "Alles is in mij, dacht hij, de hele wereld, al het licht, alle lucht, alle gedachten van iedereen, behalve ik". (3) Vooral deze vlot en luchtig gebrachte filosofische observaties zijn er verantwoordelijk voor dat voorlezende ouders de neiging hebben zelf nog lang door te lezen nadat hun kroost al in slaap is gevallen. (4) Twaalf jaar geleden begon Tellegen aan een roman over een 17-jarige jongen die een gezin heeft verzonnen met een denkbeeldige ik-figuur op de rand van een psychotische crisis. (5) Tellegen voltooide de roman niet, maar bewaarde de gedichten die de hoofdpersoon over zijn vader schreef. (6) Tellegen heeft ooit gezegd dat de manier waarop hij schrijft lijkt op jazz: een schijnbaar eindeloze improvisatie op één thema. (7) En inderdaad lijken de gedichten in deze bundel op korte, complexe ostinato's, waarbij elk gedicht als een riff in de jazz een aanwijzing vormt voor de manier waarop het plot van de roman zich had kunnen ontwikkelen als Tellegen die ooit zou hebben voltooid: "Mijn vader bewoog hemel en aarde", "Mijn vader beet in het stof", "Mijn vader viste naar antwoorden". (8) Het motief "Mijn vader", waarmee elk gedicht opent, heeft aanvankelijk een hypnotiserend effect. (9) Op elke ingenieuze variatie op de tragikomische manier waarop de vader zijn gezin als een prooi in bedwang houdt, volgt

meteen weer een volgende, waarbij Tellegens vermogen tot verwondering er zorgvuldig voor zorgt dat er geen moment een gevoel van narratief verband of chronologische eenduidigheid ontstaat.

Opmerkingen

Zin 3: philosophical observations, told with a deft lightness

of touch: een bijzonder lastig stukje om te vertalen. Ik heb het vooral gezocht in een grammaticale omzetting waarbij **lightness of touch** is omgezet in een bijwoord bij het werkwoord *gebracht* (**told**). **parents:** ik heb mij veroorloofd hier ter verduidelijking *voorlezende* toe te voegen, al moet je daar als vertaler spaarzaam mee zijn.

Zin 7: short, intricate ostinati, each poem a synoptic riff on how the plot of the aborted novel might have advanced: dit is wel het lastigste stukje uit de tekst, waarmee ik dan ook danig heb geworsteld. Het is al moeilijk genoeg om te volgen wat de auteur bedoelt, en om die bedoeling dan ook nog eens in begrijpelijk en natuurlijk Nederlands weer te geven, is nog lastiger. Wat is bijvoorbeeld een **synoptic riff**? Een *verbindende riff*? Toch wilde ik het woord *rifferin* houden, omdat dat het verband aangeeft met de in de vorige zin genoemde jazz. Voor dat **synoptic** kon ik echter binnen mijn

vertaling geen acceptabele plaats vinden, en omdat het mij niet echt essentieel leek in deze context, heb ik het (met tegenzin) weggelaten. Maar misschien weet u een betere oplossing?

Zin 9: Each ingenious variation on ... is followed by: zoals ik in mijn besprekingen van vertalingen naar het Engels al vaak heb gememoreerd, beginnen zinnen in het Nederlands veel vaker met een bijwoordelijke bepaling dan in het Engels. De omzetting die de vertaler dan vaak toepast is om een deel van die bijwoordelijke zin te gebruiken als het onderwerp van de (bedrijvende) Engelse zin. (Bijvoorbeeld 'In dit artikel wordt ... besproken' wordt dan 'This article discusses ...') Hier heb ik deze omzetting in omgekeerde richting toegepast, en heb van het onderwerp **Each ingenious variation** in het Nederlands een deel van een bijwoordelijke bepaling (*Op elke ingenieuze variatie*) gemaakt. **sidesteps and sidelines:** dit was vrijwel niet letterlijk te vertalen (althans niet zonder dat er onnatuurlijk of krom Nederlands onstond). Dat komt onder andere doordat het in het Nederlands heel vreemd zou zijn om dat vermogen tot verwondering als onderwerp te gebruiken bij een werkwoord als uit de weg gaan of vermijden. Bij dergelijke problemen biedt een constructie met *ervoor zorgen dat* vaak een redelijke uitweg.

Nieuwe opgave Engels-Nederlands

Poster for London 2012

Zoals u inmiddels wel zult hebben gehoord, vinden de Olympische Spelen in 2012 plaats in Londen, en de voorbereidingen daarvoor zijn natuurlijk in volle gang. De onderstaande tekst is ontleend aan een persbericht van de organisatie, dat ik vond op de officiële website van London 2012.

(1) A collection of specially commissioned images by twelve of the UK's leading artists to celebrate the London 2012 Olympic and Paralympic Games were unveiled today.

(2) Since 1912 each Olympic host city has commissioned one or more posters to celebrate the hosting of the Games and since the first Paralympic games was held at Stoke Mandeville posters have also been commissioned for the Paralympic games. (3) Over the course of the last century a body of iconic work has been created and previous artists who have created a poster include David Hockney, Roy Lichtenstein and Andy Warhol.

(4) The official posters of the Games are now themselves a special celebration of the meeting of art and sport over the last 100 years. (5) The London Organising Committee of the Olympic and Paralympic Games (LOCOG) worked

with Tate and the Plus Tate Group (a group of 19 regional galleries across the UK), who together compiled a long list of over 100 artists for consideration. (6) This long list was then reduced to a final list of 12.

(7) The brief for the artists encouraged them to celebrate the Games coming to London and to look at the values of the Olympic and Paralympic games. (8) Each image is a distinct interpretation of either the Olympic or Paralympic Games by the individual artists and the diversity of the series demonstrates the extraordinary creative talent that exists within the UK.

(9) Nicholas Serota, Director, Tate, said: 'We are delighted that British artists have produced such compelling images in response to the Olympic and Paralympic Games.'

Uw inzendingen dienen **uiterlijk 5 februari 2012** in het bezit te zijn van drs. J. Klerkx, Duitse Poort 62-E, 6221 HJ Maastricht. Inzenders vanuit het buitenland mogen hun vertaling desgewenst ook per e-mail insturen, naar het adres jklerkx@wxs.nl, bij voorkeur als attachment in Word. U mag alle hulpmiddelen gebruiken die u ter beschikking hebt. Inzendingen liefst getikt of geprint, maar mits u duidelijk schrijft mag handgeschreven ook. Laat wel een **ruime linkermarge** open en gebruik bij voorkeur **dubbele regelafstand**. Zoals steeds is de brontekst in de oorspronkelijke opmaak afgedrukt, maar ik zou u in verband met het nakijken willen verzoeken uw vertaling in de vorm van losse, genummerde zinnen in te zenden. De uitwerking van deze opgave verschijnt in het aprilnummer.

Nieuwe opgave *Nederlands-Engels*

De Hortus

Een van mijn favoriete plekjes in Amsterdam is de botanische tuin, oftewel de Hortus. Hieronder vindt u enkele tekstfragmenten uit een foldertje over de Hortus, ter vertaling.

(1) De Hortus Botanicus Amsterdam, zoals de Hortus officieel heet, is een van de oudste botanische tuinen ter wereld. (2) In de tuin en de kassen groeien maar liefst 4.000 soorten planten uit alle continenten. (3) De Hortus kent een rijke historie en is tevens een groene oase midden in de drukke stad. (4) Iedereen kan de Hortus op zijn eigen manier beleven. (5) Mensen van alle leeftijden komen hier de planten en vlinders bewonderen, andere klimaten voelen, tentoonstellingen bezoeken of een boek lezen in de tuin. (6) In dit levende museum ligt de Oranjerie met een van de mooiste terrassen van Amsterdam.

(7) Oorspronkelijk was de Hortus een medicinale kruidentuin, opgericht in 1638 door het Amsterdamse stadsbestuur. (8) De stad had net een pestepidemie achter de rug. (9) Kruiden waren destijds van levensbelang, als basis voor medicijnen. (10) In de Hortus bekwaamden artsen en apothekers zich in de receptuur. (11) In de 17de en 18de eeuw brachten de VOC-schepen naast kruiden en specerijen ook exotische sierplanten naar de Hortus.

(12) De Hortus is slechts 1,2 ha groot, maar haar plantenrijkdom is enorm. (13) De tuin en kassen vertegenwoordigen zeven verschillende klimaten. (14) De collectie wordt op wetenschappelijke wijze beheerd. (15) Door zelf planten te kweken en zaden uit te wisselen met andere botanische tuinen draagt de Hortus bij aan het behoud van bedreigde soorten. (16) In het warme micro klimaat van de Amsterdamse binnenstad onderzoekt de Hortus diverse subtropische soorten op hun winterhardheid, o.a. boomvarens en palmen.

Deze opgave niet insturen. Een bespreking verschijnt in het volgende nummer.

Poëzievertaalwedstijd – Uitslag (vervolg)

Nog twee ingezonden vertalingen van het gedicht van Robert Frost, wederom een berijmde en een onberijmde. De eerste is van **Aries**:

Waterplassen in de Lente

Die plassen die weerspieg'len, ofschoon onder de bomen,
Het ganse zwerk nagenoeg volkomen,
En die als de bloemen aan de rand, verkillen en verbleken,
Zullen als de bloemen aan de rand dra zijn vergaan,
Nochtans niet heengevloed in rivieren of beken,
Doch omhoog langs wortels doen zij donker lover ontstaan.

De bomen die hun knoppen nog nauw gesloten houden
Verduist'ren dra de omtrek en vormen zomerwouden –
Laten zij zich bezinnen op hun macht
Om te legen te verdrogen en weg te vagen
Al dat bloemspieg'lend water en die wat'rige bloemenpracht
Ontstaan uit sneeuw die smolt voor enkele dagen.

Bijzonder knap hoe rijm en ritme hier zijn behouden. Mijn enige algemene commentaar is dat de taal hier en daar wel erg 'poëtisch' is (zwerk, dra, bloemspieg'lend), terwijl Frost er juist naar streefde zijn taal zo eenvoudig mogelijk te houden.

De volgende, onberijmde maar mooi compacte versie is van **Poging**:

Lentepoelen

Deze poelen die, hoewel in het bos,
De hemel bijna volmaakt weerkaatsen,
En gelijk de nabije bloemen, verkillen,
Zullen als de nabije bloemen snel verdwijnen,
En niet wegvloeiend in beek of rivier,
Maar opwaarts in wortels voor donker loof.

De bomen wier blad in gesloten knop
Wordt tot donkere natuur en zomerbos –
Laat zij zich eerst bedenken dan hun kracht
Gebruiken om op te nemen, weg te drinken
Dit bloemrijk water en waterrijke bloei
Ontstaan uit sneeuw pas gisteren gesmolten.

Opmerkelijke taalzaken uit de woon- en werkomgeving van Marcel Lemmens. Fragmenten uit zijn taaldagboek.

Oeps!

In mijn vorige Dagboek schreef ik dat Google een verkeerde beleefdheidsvorm zou hebben gebruikt: 'Meld u aan om alles te bekijken.' Dagboeklezer Dieke Felix wees mij er terecht op dat ik het bij het verkeerde eind had. Alleen bij 'Meldt u zich aan ...' krijg je een *-t* achter *meld*. Kijk voor een uitgebreide uitleg maar eens op de volgende internetpagina van de Nederlandse Taalunie: <http://taaladvies.net/taal/advies/vraag/531/>. Excuses voor deze fout.

4 oktober

Commentator Kees Booman gooide vanavond in *EenVandaag* op geheel eigen manier een paar dingen door elkaar: 'Da's natuurlijk toch een beetje een plank voor je ogen hebben'. Booman sprak overigens over de kritiek van PvdA-voorzitter Lilianne Ploumen op haar politiek leider Job Cohen.

5 oktober

In de onlineversie van *de Volkskrant* lees ik het volgende: 'In de Verenigde Staten is gisteren het proces begonnen tegen de Nigeriaan Umar Farouk Abdulmutallab, die in 2009 een Amerikaans vliegtuig probeerde op te blazen dat onderweg was van Schiphol naar Detroit. Hij had het explosief in zijn onderbroek verstopt.' In de papieren versie van de krant staat: 'De rechtszaak tegen "onderbroekterrorist" Uman Farouk Abdulmutalleb die dinsdag in Detroit is begonnen, lijkt eenvoudig.' Een mooi woord: *onderbroekterrorist*. Toch zou je zonder context waarschijnlijk even goed moeten nadenken wat voor soort terrorist dit nou eigenlijk is. Gelukkig verschaft de kop in de papieren krant meteen duidelijkheid: 'Al-Awlaki inspireert onderbroekbomterrorist'. *Onderbroekbomterrorist*. Nog mooier.

8 oktober

Het is definitief: *missen* heeft er een nieuwe betekenis bij. Als

Volkskrantrecensent Arjan Peters het woord al gebruikt in de verengelste betekenis 'ontbreken', dan moet het toch wel ingeburgerd zijn: 'Jane Eyre als film: wat er mist'.

26 oktober

Twee echte anglicismen in de media vandaag. Op Radio 1 werd het nieuwe vliegtuig van Boeing – de Dreamliner – beschreven als 'economisch'. Dat is een directe vertaling van het Engelse bijvoeglijk naamwoord *economical*, dat 'zuinig' betekent.

In het *NOS Journaal* was vanavond een reportage over een aardbeving in Turkije. Beeld en tekst kwamen niet helemaal met elkaar overeen. Het ging over 'een warehouse van de Turkse Halve Maan' dat bestormd werd. Het was echter geen 'warehouse', maar een opslagplaats (Engels: *warehouse*).

27 oktober

In *de Volkskrant* een stuk met de volgende kop: 'Lekkerder dan een klamme sandwich'. Het is een artikel over de rol van bier in Afrika: 'Bier om tien uur in de ochtend? De man in de vertrekhal van de luchthaven in Kinshasa vindt het een prima idee. Bier, zegt hij, is 'voedzaam' – en lekkerder dan zo'n klamme, verpakte sandwich.' Kun je een sandwich 'klam' noemen? Bij mij gingen bij het lezen meteen de wenkbrauwen omhoog. Veel woorden hebben vaste 'partners'. Zo spreek je normaal gesproken wel over 'klamme handen', maar niet over 'een klamme sandwich'. Als we het hebben over eten dat ongewenst vochtig is, dan noemen we dat 'klef'.

2 november

Een schitterende aankondiging op Teletekst, bladzijde 101: 'Fabrikanten willen krokettenfusie'. Verder lees ik in *de Volkskrant* een artikel over het proces tegen de Russische oligarch Boris Berezovski: 'een oligarchendrama van de hoogste plank.' Van de 'hoogste' plank? Dat is toch 'bovenste', denk je dan. Weer zo'n afwijkende woordcombinatie dus. Even kijken op Google hoeveel vindplaatsen er voor 'van de hoogste

plank' zijn: 162.000 (tegen 2.070.000 voor 'van de bovenste plank'). Daar zitten overigens ook zinnen bij als 'Springen van de hoogste plank'. Maar toch. Blijkbaar is dit gebruik aan het veranderen.

5 november

Er komt geen eind aan het gebruik van anglicismen. In het tv-programma *Kunstuur* gaat het over een 'mysterieus' schilderij: 'Het is puzzelen en het puzzelt nog steeds'. Dit puzzelt mij ook.

8 november

Op 3 augustus schreef ik in mijn Dagboek dat de Thuisapotheek een heel bijzondere slogan had: 'Thuisapotheek. Daar zit niemand op te wachten.' Ik weet niet of het aan mijn bescheiden commentaar heeft gelegen, maar de slogan is inmiddels veranderd in: 'Waar wacht u nog op?'

19 november

Op Radio 2 hoor ik een reclameboodschap van Plus. De supermarktketen heeft 'culinaire varkenshaasjes' in de aanbieding. Hoezo 'culinair'? Een mooi voorbeeld van overdreven, vaak nietszeggend gebruik van bijvoeglijke naamwoorden in reclameteksten. Maar waarschijnlijk werkt het wel.

27 november

De volgende uitspraak uit het tv-programma *Andere Tijden* werkt ook, op de lachspieren: 'De koppelbazen was de emmer die de druppel deed overlopen.'

28 november

Tot slot nog een leenvertaling uit het Engels. Sander van Hoorn doet in het *NOS Journaal* verslag van de verkiezingen in Egypte: 'Aan het einde van de dag zeg ik: ze zijn rommelig'. En dat om 6 uur 's avonds.

Marcel Lemmens

Reacties zijn van harte welkom. U vindt mijn postadres op de tweede pagina van dit blad. U kunt uw reacties ook e-mailen naar mlemmens@planet.nl